

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

DECRET Nr. _____
din _____ 2025

**privind inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului de Facilitate
dintre Republica Moldova și Comisia Europeană privind modalitățile specifice de
punere în aplicare a sprijinului acordat de Uniunea Europeană în cadrul Mecanismului
de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova**

În temeiul art. 86 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, art. 7 și art. 8 din Legea privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr. 24-26, art. 137),

Președintele Republicii Moldova **d e c r e t e a z ă**:

Art. 1. - Se inițiază negocierile asupra proiectului Acordului de Facilitate dintre Republica Moldova și Comisia Europeană privind modalitățile specifice de punere în aplicare a sprijinului acordat de Uniunea Europeană în cadrul Mecanismului de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova.

Art. 2. – Se desemnează și se împuternicește delegația oficială pentru negocierea proiectului Acordului de Facilitate dintre Republica Moldova și Comisia Europeană privind modalitățile specifice de punere în aplicare a sprijinului acordat de Uniunea Europeană în cadrul Mecanismului de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova, în următoarea componență:

Mija Artur	Secretar general al Guvernului, conducătorul delegației
	Ministerului Finanțelor
	Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării
	Ministerului Justiției
	Ministerului Afacerilor Externe
	Biroul pentru Integrare Europeană

Art. 3. – Conducătorul delegației de negociatori, domnul Artur MIJA, Secretar general al Guvernului, se împuternicește pentru semnarea procesului-verbal al negocierilor și a altor documente relevante negocierilor în cauză.

Art. 4. - În cazul eliberării din funcția deținută a unuia sau a mai mulți membri ai delegației oficiale, atribuțiile lor în cadrul acesteia vor fi exercitate de persoanele nou-desemnate în funcțiile respective.

Art. 5. - Prezentul decret intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE REPUBLICII MOLDOVA

Maia SANDU

Nr. ____ Chișinău, ____ 2025

ПРЕЗИДЕНТ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

УКАЗ

№ ____ от ____ 2025

об инициировании переговоры Соглашения об упрощении процедур между Республикой Молдова и Европейской комиссией о конкретных мерах по реализации поддержки, предоставляемой Европейским союзом в рамках Механизма реформ и роста для Республики Молдова

На основании части (1) статьи 86 Конституции Республики Молдова, и статей 7 и 8 Закона о международных договорах Республики Молдова (Официальный монитор Республики Молдова, 2000 г., № 24–26, ст. 137),

Президент Республики Молдова ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Ст 1. - Инициировать переговоры по проекту Соглашения об упрощении процедур между Республикой Молдова и Европейской комиссией о конкретных мерах по реализации поддержки, предоставляемой Европейским союзом в рамках Механизма реформ и роста для Республики Молдова

Ст 2. - Назначить и предоставить полномочия официальной делегации для ведения переговоров по проекту Соглашения об упрощении процедур между Республикой Молдова и Европейской комиссией о конкретных мерах по реализации поддержки, предоставляемой Европейским союзом в рамках Механизма реформ и роста для Республики Молдова, в следующем составе:

Мижэ Артур

Генеральный секретарь Правительства, руководитель делегации
Министерство финансов
Министерства экономического развития и цифровизации
Министерства юстиции
Министерства иностранных дел
Бюро по европейской интеграции

Ст 3. - Предоставить полномочия руководителю делегации по ведению переговоров господину Мижэ Артур для подписания протокола переговоров и других относящихся к ним документов.

Ст 4. - В случае освобождения от занимаемой должности одного или нескольких членов делегации по ведению переговоров их обязанности будут исполнять вновь назначенные на соответствующие должности лица без издания другого постановления Правительства.

Ст 5. - Настоящий указ вступает в силу со дня его опубликования в Официальном Мониторе Республики Молдова.

Председатель Республики Молдова

Майя Санду

ACORD DE FACILITATE

ÎNTRE

UNIUNEA EUROPEANĂ

Reprezentată de Comisia Europeană

ȘI

REPUBLICA MOLDOVA

Reprezentată de

MINISTERUL XXX din

PRIVIND

**Dispoziții specifice pentru punerea în aplicare a sprijinului
acordat de Uniunea Europeană în cadrul Mecanismului de
Reformă și Creștere pentru Republica Moldova**

CUPRINS

Titlul I: DISPOZIȚII GENERALE	4
Articolul 1 – Interpretare și definiții	4
Articolul 2 – Obiectul și domeniul de aplicare al Acordului	5
Articolul 3 – Principii generale pentru sprijinul acordat de Uniune în cadrul Mecanismului	6
Articolul 4 – Măsuri restrictive ale UE	7
Articolul 5 – Coordonator național al Mecanismului de Reformă și Creștere	8
Titlul II: NORME DE PUNERE ÎN APLICARE	10
Articolul 6 – Condiții prealabile, condiții generale și condiții de plată pentru sprijinul acordat de Uniune în cadrul Mecanismului	10
Titlul III: IMPOZITE ȘI ELIGIBILITATE	11
Articolul 7 – Impozite, drepturi și taxe	11
Articolul 8 – Norme privind eligibilitatea	11
Titlul IV: PROTECȚIA INTERESELOR FINANCIARE ALE UNIUNII	12
Articolul 9 – Sistemele de control intern și obligațiile privind combaterea gestionării defectuoase a fondurilor	12
Articolul 10 – Serviciul de coordonare antifraudă	14
Articolul 11 – Structura antifraudă a UE și cooperarea Moldovei cu aceasta	14
Articolul 12 – Drepturile instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor UE de a monitoriza punerea în aplicare a Mecanismului, de a investiga și de a obține acces	16
Titlul V: DEBURSAREA FINANȚĂRII, RECUPERAREA ȘI EXECUTAREA	18
Articolul 13 – Prefinanțare	18
Articolul 14 – Norme privind debursarea fondurilor	18
Articolul 15 – Alocarea plăților	20
Articolul 16 – Plata sprijinului sub formă de împrumut	21
Articolul 17 – Norme privind reținerea și reducerea fondurilor înainte de debursarea fondurilor	21
Articolul 18 – Norme privind reducerea, recuperarea și executarea în urma debursării fondurilor	21
Titlul VI: TRANSPARENȚĂ, PROTECȚIA DATELOR ȘI VIZIBILITATEA	23
Articolul 21 – Colectarea datelor și transparența	23
Articolul 22 – Protecția datelor	24
Articolul 23 – Vizibilitate	24
Articolul 24 – Păstrarea documentelor	25
Titlul VII: MONITORIZAREA, RAPORTAREA ȘI EVALUAREA	25
Articolul 25 – Cerințe generale de raportare pentru Moldova	25
Articolul 26 – Limba	27
Articolul 27 – Informații în contextul evaluărilor ex-post ale Mecanismului de Reformă și Creștere de către Comisie	27

Titlul VIII: DISPOZIȚII FINALE	27
Articolul 28 - Intrarea în vigoare	27
Articolul 29 – Modificări	27
Articolul 30 – Suspendarea acordului	27
Articolul 31 – Rezilierea acordului	28
Articolul 32 – Comunicarea și schimbul de informații	28
Articolul 33 – Legislația aplicabilă și jurisdicția	29
Articolul 34 – Modalități de furnizare a informațiilor suplimentare	30
Articolul 35 – Parlamentul European și Consiliul	30
Articolul 36 – Anexe	
ANEXA A: MODEL DE CERERE DE DEBURSARE A FONDURILOR	31
ANEXA B: MODEL DE DECLARAȚIE DE ASIGURARE	35
ANEXA C: RAPORTAREA PRIVIND IREGULARITĂȚILE	36
ANEXA D: DEFINIȚII SUPLIMENTARE ÎN SCOPUL PROTEJĂRII INTERESELOR FINANCIARE ALE UE	39

Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană, denumită în continuare „Comisia”,
pe de o parte,
și
Republica Moldova, reprezentată de [...], denumită în continuare „Moldova”
pe de altă parte,
individual o „parte” și colectiv „părțile”

ÎNTRUCÂT

- (1) Regulamentul (UE) 2025/535 al Parlamentului European și al Consiliului a instituit „Mecanismul de Reformă și Creștere pentru Republica Moldova” (denumit în continuare „Mecanismul”) ¹ pentru a sprijini procesul de extindere prin accelerarea alinierii la acquis-ul Uniunii, pentru a accelera integrarea economică regională, precum și convergența socioeconomică cu UE.
- (2) În conformitate cu articolul 9 din Regulamentul (UE) 2025/535, la [data], Moldova a prezentat Comisiei o Agendă de Reforme pe durata Mecanismului, care oferă un cadru general pentru atingerea obiectivelor Mecanismului și ale strategiei sale de creștere, după caz, precum și ale cadrului politicii de extindere. Agenda de Reformă stabilește, de asemenea, domeniile de investiții.
- (3) În temeiul articolului 11 alineatul (1) litera (i) din Regulamentul (UE) 2025/535, Moldova trebuie să planifice punerea în aplicare a etapelor calitative și cantitative convenite până la 31 decembrie 2027.
- (4) În conformitate cu articolul 12 din Regulamentul (UE) 2025/535, Comisia a evaluat relevanța, caracterul cuprinzător și caracterul adecvat al Agendei de Reformă.
- (5) Agenda de Reformă trebuie aprobată printr-o decizie de punere în aplicare a Comisiei.
- (6) În conformitate cu articolul 18 din Regulamentul (UE) 2025/535, pentru a maximiza efectul de levier al sprijinului financiar din partea Uniunii în vederea atragerii de investiții suplimentare și pentru a asigura controlul Uniunii asupra cheltuielilor, investițiile în infrastructură care sprijină Agenda de Reformă urmează să fie puse în aplicare prin intermediul Platformei de investiții pentru vecinătate („PIN”). [Procesul de aprobare a planurilor naționale de punere în aplicare pentru Republica Moldova]
- (7) Având în vedere că Mecanismul intenționează să finanțeze proiecte de investiții cu o perioadă lungă de punere în aplicare, este justificat să se prevadă o perioadă de punere în aplicare de 204 luni, care să fie proporțională cu durata de viață a proiectelor de investiții.
- (8) În conformitate cu articolul 8 din Regulamentul (UE) 2025/535, acordul privind Mecanismul ar trebui să constituie un acord-cadru care să stabilească modalități specifice de punere în aplicare a sprijinului acordat de Uniune în cadrul Mecanismului, transpunând dispozițiile relevante din Regulamentul (UE) 2025/535 în drepturi și obligații bilaterale pentru Comisie și Moldova. Acesta ar trebui să constituie, de asemenea, un acord de finanțare în sensul articolului 114 alineatul (2) din Regulamentul (UE, Euratom) 2024/2509 ² (denumit în continuare „Regulamentul financiar”) în ceea ce privește cuantumul sprijinului nerambursabil acordat în cadrul Mecanismului pentru proiectele aprobate în cadrul PIN.

¹ XXX

² Regulamentul (UE, Euratom) 2024/2509 al Parlamentului European și al Consiliului din 23 septembrie 2024 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, JO L 239, 26.9.2024.

(9) Este necesar să se asigure aplicarea normelor privind cooperarea pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii prevăzute la articolul 223 alineatul (4) litera (c) și la articolul 129 din Regulamentul financiar.

(10) Acordul privind instrumentul nu aduce atingere obligației de a raporta Parchetului European (EPPO) orice comportament infracțional cu privire la care acesta și-ar putea exercita competența în temeiul articolului 24 din Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului³, precum și fluxurile de notificări dintre Comisie și OLAF și dintre primul și EPPO definite în acordurile administrative dintre Comisia Europeană și OLAF [C(2018)7705 din 21 noiembrie 2018] și în acordul de lucru dintre OLAF și EPPO din 5 iulie 2021 și în Acordul din 18 iunie 2021 dintre Comisia Europeană și EPPO.

(11) În cadrul măsurilor restrictive ale Uniunii, adoptate în temeiul articolului 29 din TUE și al articolului 215 din TFUE, niciun fond sau resursă economică nu poate fi pusă, în mod direct sau indirect, la dispoziția persoanelor juridice, entităților sau organismelor desemnate sau în beneficiul acestora. În plus, măsurile restrictive sectoriale interzic, printre altele, anumite tranzacții cu țări terțe care fac obiectul sancțiunilor, interzic finanțarea și asistența financiară în legătură cu bunuri și servicii interzise, interzic contractele publice sau de concesiune cu anumite țări terțe care fac obiectul sancțiunilor și sprijinul acordat în cadrul programelor Uniunii în beneficiul persoanelor din anumite țări terțe care fac obiectul sancțiunilor. Prin urmare, acordul privind instrumentul ar trebui să prevadă obligația Moldovei de a se asigura că finanțarea în cadrul instrumentului nu este furnizată cu încălcarea niciuneia dintre măsurile restrictive ale Uniunii.

AU CONVENIT ÎN CEEA CE PRIVEȘTE:

Titlul I: DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1 Interpretare și definiții

1. Termenii utilizați în prezentul acord au același înțeles ca cel definit și atribuit în Regulamentul (UE) 2025/535.
2. Trimiterile la prezentul acord se înțeleg ca trimiteri la acordul respectiv, astfel cum a fost modificat, completat sau înlocuit.
3. „măsuri restrictive ale Uniunii” înseamnă măsuri restrictive adoptate de Uniune în temeiul articolului 29 din Tratatul privind Uniunea Europeană (TUE) sau al articolului 215 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).
4. „Coordonatorul Mecanismului național de Reformă și Creștere” (denumit în continuare „Coordonatorul”) este interlocutorul Republicii Moldova cu Comisia pentru punerea în aplicare globală a Mecanismului.
5. Platforma de investiții pentru vecinătate („PIN”): una dintre platformele regionale de investiții menționate la articolul 32 din Regulamentul (UE) 2021/947 al Parlamentului European și al Consiliului
6. „organizații financiare partenere” înseamnă instituții financiare internaționale și bănci naționale de dezvoltare care implementează investiții socioeconomice în Republica Moldova în cadrul PIN.

³ Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO), JO L 283, 31.10.2017, p. 1.

7. „Cerere de eliberare a fondurilor” înseamnă cererea Moldovei, sub forma anexei A, de eliberare a tranșelor.
8. „Persoană supusă restricțiilor” înseamnă orice entități, persoane sau grupuri de persoane desemnate de Uniune ca făcând obiectul măsurilor restrictive ale Uniunii⁴.
9. „Tranșă” înseamnă o parte din tranșa de prefinanțare a împrumutului sau dintr-o tranșă de împrumut și din sprijinul nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN.
10. În plus, în scopul protejării intereselor financiare ale Uniunii, se aplică definițiile din anexa D.

Articolul 2 Obiectul și domeniul de aplicare al acordului

1. În conformitate cu articolul 8 din Regulamentul (UE) 2025/535, prezentul acord stabilește principiile cooperării financiare dintre Comisie și Moldova în temeiul Regulamentului (UE) 2025/535. Acesta stabilește, printre alte elemente, dispoziții detaliate privind:
 - ☐ gestionarea, controlul, supravegherea, monitorizarea, evaluarea, raportarea și auditul fondurilor din cadrul Mecanismului; precum și
 - ☐ măsurile de prevenire, detectare, corectare și raportare eficace a iregularităților, fraudei, corupției și a altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, inclusiv a conflictelor de interese, precum și de facilitare a integrării și urmăririi penale eficace a acestora de către organismele competente ale Uniunii și/sau naționale.
2. Prezentul acord constituie, de asemenea, un acord de finanțare în sensul articolului 114 alineatul (2) din Regulamentul financiar în ceea ce privește sprijinul nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN menționat la alineatul (3) din prezentul articol.
3. În conformitate cu Decizia de punere în aplicare C(2025)xxx a Comisiei din [data], de aprobare a Agendei de Reformă pentru Moldova, Uniunea pune la dispoziție o contribuție financiară totală de până la 270 de milioane EUR sub formă de sprijin nerambursabil și o contribuție financiară totală de până la 1500 de milioane EUR sub formă de sprijin sub formă de împrumut, care urmează să fie debursată după evaluarea pozitivă a îndeplinirii satisfăcătoare de către Moldova a condițiilor de plată prevăzute în Agenda de Reformă.
4. Sprijinul nerambursabil acoperă garantarea pentru împrumuturi și sprijinul acordat de Uniune pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru vecinătate, astfel cum se menționează la articolul 19 din prezentul acord. Această sumă poate fi modificată în conformitate cu condițiile prevăzute la articolul 17 din prezentul acord.
5. Astfel cum se prevede în partea 2 a Agendei de Reformă, Moldova planifică punerea în aplicare a etapelor calitative și cantitative convenite până cel târziu la 31 decembrie 2027 și prezintă o cerere justificată în mod corespunzător de debursare a fondurilor în ceea ce privește condițiile de plată îndeplinite legate de aceste etape cantitative și calitative fără întârziere și cel târziu până la 29 februarie 2028.
6. În conformitate cu articolul 19 alineatul (6) din Regulamentul (UE) 2025/535, orice sumă sub formă de sprijin nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN care corespunde condițiilor de plată care nu au fost îndeplinite până la 31 decembrie 2028 nu se datorează Moldovei și se dezangajează.

⁴ www.sanctionsmap.eu. Harta sancțiunilor este un instrument informatic pentru identificarea regimurilor de sancțiuni. Sancțiunile decurg din acte juridice publicate în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JO). În cazul în care există discrepanțe între actele juridice publicate și actualizările de pe site, prevalează versiunea JO.

7. Durata perioadei de punere în aplicare a prezentului acord este de 204 luni de la intrarea sa în vigoare.
8. În temeiul articolului 8 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2025/535, prezentul acord este completat de un acord de împrumut.
9. Finanțarea se acordă Moldovei sub formă de sprijin nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN și sprijin sub formă de împrumut numai după intrarea în vigoare a prezentului acord și a acordului de împrumut aplicabil.
10. Finanțarea sprijinului nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN este pusă în aplicare în cadrul gestiunii indirecte cu entitățile cărora le-a fost încredințată execuția și este furnizată treptat prin contribuții în conformitate cu termenii acordurilor de contribuție încheiate între Comisie și organizațiile financiare partenere care utilizează PIN.

Articolul 3 Principii generale pentru sprijinul acordat de Uniune în cadrul Mecanismului

1. Sprijinul din partea Mecanismului este gestionat de Comisie în conformitate cu principiile și obiectivele-cheie ale reformelor economice prevăzute în Acordul de asociere UE-Moldova și în politica de extindere a Uniunii.
2. Cooperarea în cadrul Mecanismului se bazează pe nevoi și promovează principiile eficacității dezvoltării, și anume asumarea priorităților de dezvoltare de către Moldova, cu accent pe o condiționalitate clară și pe rezultate tangibile, pe parteneriate favorabile incluziunii cu partenerii sociali și cu organizațiile societății civile, precum și pe transparență și responsabilitate reciprocă. Această cooperare se bazează pe alocarea și utilizarea eficace și eficientă a resurselor.
3. Acordarea de asistență macrofinanciară nu intră în domeniul de aplicare al Mecanismului.
4. Sprijinul din partea Mecanismului este suplimentar și complementar sprijinului acordat în cadrul altor programe și instrumente ale Uniunii. Activitățile eligibile pentru finanțare în temeiul Regulamentului (UE) 2025/535 pot primi sprijin din partea altor programe și instrumente ale Uniunii, cu condiția ca acest sprijin să nu acopere aceleași costuri și să se asigure o supraveghere și un control bugetar adecvate. Comisia asigură complementarități și sinergii între Mecanism și alte programe ale Uniunii, pentru a evita dublarea asistenței și dubla finanțare.
5. Pentru a promova complementaritatea, coerența și eficiența acțiunilor lor, Comisia și statele membre cooperează și depun eforturi pentru a evita duplicarea asistenței și pentru a asigura sinergii între asistența acordată în temeiul Regulamentului (UE) 2025/535 și alte forme de asistență, inclusiv pachete financiare integrate compuse atât din finanțare pentru export, cât și din finanțare pentru dezvoltare furnizate de Uniune, de statele membre, de țări terțe, de organizații și entități multilaterale și regionale, cum ar fi organizațiile internaționale și instituțiile financiare internaționale, agențiile și donatorii din afara Uniunii relevanți, în conformitate cu principiile stabilite pentru consolidarea coordonării operaționale în domeniul asistenței externe, inclusiv printr-o coordonare sporită cu statele membre la nivel local. O astfel de coordonare la nivel local implică consultări periodice și în timp util și schimburi frecvente de informații pe tot parcursul punerii în aplicare a instrumentului.
6. Activitățile din cadrul Mecanismului integrează și promovează democrația, drepturile omului și egalitatea de gen, se aliniază treptat la standardele sociale, climatice și de mediu ale Uniunii, integrează atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, după caz, reducerea riscurilor de dezastre, protecția mediului și conservarea biodiversității, inclusiv, după caz, prin evaluări ale impactului asupra mediului, și sprijină progresele înregistrate în direcția îndeplinirii obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite, promovând acțiuni integrate care pot genera beneficii conexe și pot

îndeplini obiective multiple într-un mod coerent. Aceste activități evită activele depreciate și sunt ghidate de principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ” și de principiul de „a nu lăsa pe nimeni în urmă”, precum și de abordarea integratoare a durabilității care stă la baza Pactului verde european. Cel puțin 37 % din sprijinul financiar nerambursabil, inclusiv garantarea, acordat proiectelor de investiții aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru vecinătate este atribuit obiectivelor climatice.

7. Moldova și Comisia se asigură că egalitatea de gen, integrarea perspectivei de gen și integrarea perspectivei de gen sunt luate în considerare și promovate pe tot parcursul pregătirii Agendei de Reformă și al punerii în aplicare a Mecanismului. Moldova și Comisia iau măsurile corespunzătoare pentru a preveni orice discriminare bazată pe gen, rasă sau origine etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Comisia raportează cu privire la aceste măsuri în contextul raportării sale periodice în cadrul planurilor de acțiune pentru egalitatea de gen.

8. Mecanismul nu sprijină activități sau măsuri incompatibile cu Planul național privind energia și clima al Moldovei, cu contribuția sa stabilită la nivel național în temeiul Acordului de la Paris sau cu ambiția sa de a atinge neutralitatea climatică până în 2050 sau activități sau măsuri care promovează investițiile în combustibili fosili sau care au efecte negative semnificative asupra mediului, climei sau biodiversității, cu excepția cazului în care astfel de activități sau măsuri sunt strict necesare pentru atingerea obiectivelor Mecanismului, în special a articolului 3 alineatul (2) litera (c), ținând seama în același timp de posibilele dispoziții tranzitorii și urmărind totodată o strategie energetică pe termen mediu și lung pentru a asigura securitatea energetică. Aceste măsuri tranzitorii sunt însoțite, după caz, de măsuri adecvate pentru evitarea, prevenirea sau reducerea și, dacă este posibil, compensarea acestor efecte negative.

9. În conformitate cu principiul parteneriatului incluziv, Comisia depune eforturi pentru a asigura, după caz, controlul democratic sub forma consultării de către guvernul Republicii Moldova a parlamentului Republicii Moldova, a autorităților locale, în conformitate cu cadrul juridic național al Republicii Moldova, și a părților interesate relevante, inclusiv a partenerilor sociali și a societății civile, precum și a grupurilor vulnerabile, a refugiaților și a tuturor minorităților și comunităților, după caz, astfel încât să le permită să participe la elaborarea și punerea în aplicare a activităților eligibile pentru finanțare în cadrul instrumentului și la procesele conexe de monitorizare, control și evaluare, după caz. Această consultare urmărește să reprezinte pluralismul societății din Moldova. În plus, Comisia se asigură că societatea civilă din Moldova, inclusiv organizațiile neguvernamentale, este în măsură să raporteze direct Comisiei orice iregularitate privind finanțarea sau beneficiarii finali prin canale permanente adecvate.

10. Comisia, în strânsă cooperare cu statele membre și cu Moldova, asigură punerea în aplicare a angajamentelor Uniunii de a spori transparența și responsabilitatea în acordarea sprijinului, inclusiv prin promovarea punerii în aplicare și a consolidării sistemelor de control intern și a politicilor antifraudă. Comisia pune la dispoziția publicului informații privind volumul și alocarea sprijinului prin intermediul tabloului de bord al instrumentului menționat la articolul 24 din Regulamentul (UE) 2025/535. Moldova publică date actualizate privind destinatarii finali care primesc fonduri din partea Uniunii pentru punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor în cadrul Mecanismului, astfel cum se descrie la articolul 21 din prezentul acord.

Articolul 4 Măsuri restrictive ale UE

1. Părțile se asigură că niciun fond sau resursă economică nu este pusă, direct sau indirect, la dispoziția unei persoane restricționate sau în beneficiul acesteia.

2. Moldova se asigură că nicio tranzacție care face obiectul unui „rezultat pozitiv” verificat în raport cu lista de sancțiuni a UE nu beneficiază în mod direct sau indirect de finanțare din partea UE. Moldova se angajează să asigure această obligație:

- prin verificarea rezultatelor pozitive în raport cu lista de sancțiuni a Uniunii, înainte de a încheia acorduri relevante și înainte de a efectua plăți în temeiul acestora, fiecare contractant acordă Moldovei și destinatarului final cu care Moldova sau organizațiile financiare partenere în numele Moldovei au sau se preconizează că vor avea o relație contractuală directă, astfel încât să se evalueze dacă destinatarul respectiv este o persoană restricționată;
 - prin examinare sau prin alte mijloace adecvate (care pot include o verificare ex post), adoptând o abordare bazată pe riscuri, că nicio persoană fizică sau juridică, entitate sau organism care ar primi indirect finanțare din partea Uniunii nu este o persoană restricționată.
3. În plus, părțile se asigură că finanțarea în cadrul Mecanismului nu este furnizată cu încălcarea niciunei alte măsuri restrictive adoptate de Uniune.
 4. În cazul în care Moldova estimează că oricare dintre beneficiarii (directi sau indirecti) ai finanțării UE este sau a devenit o persoană restricționată menționată la alineatul (1) sau că finanțarea încalcă măsurile restrictive menționate la alineatul (3), Moldova informează cu promptitudine Comisia.
 5. Fără a aduce atingere obligației prevăzute la alineatul (3), în cazul în care Comisia evaluează că utilizarea asistenței financiare din partea Uniunii în cadrul Mecanismului are ca rezultat sau a condus la o încălcare a măsurilor restrictive ale Uniunii, aceasta informează Moldova, iar cuantumul corespunzător devine neeligibil în cadrul Mecanismului. În acest scop, se poate desfășura o procedură contradictorie în cazul în care încălcarea nu a fost remediată de Moldova. Acest lucru nu aduce atingere drepturilor pe care Comisia ar putea fi nevoită să le suspende sau să înceteze din alte motive acțiunea afectată de o astfel de încălcare, să recupereze orice finanțare din partea UE cu care a contribuit Comisia sau să suspende sau să rezilieze prezentul acord.
 6. Prezenta clauză nu aduce atingere excepțiilor sau derogărilor prevăzute în măsurile restrictive ale Uniunii.
 7. Moldova impune obligațiile prevăzute la alineatele (1) și (3) din prezentul articol tuturor destinatarilor fondurilor plătite pentru măsurile de punere în aplicare a reformelor și a proiectelor de investiții incluse în Agenda de Reformă sau tuturor celorlalte persoane fizice sau entități implicate în punerea în aplicare a acestora. Aceste obligații autorizează în mod expres - în limitele competențelor lor respective - Comisia, OLAF, CCE și EPPO să își exercite drepturile prevăzute la articolul 12 din prezentul acord.

Articolul 5 Coordonator național al Mecanismului de Reformă și Creștere

1. Moldova numește un coordonator care să acționeze în calitate de interlocutor cu Comisia pentru punerea în aplicare generală a instrumentului.
2. Coordonatorul este un reprezentant de rang înalt al guvernului sau al administrației centrale a Republicii Moldova, cu autoritatea corespunzătoare de a acționa în numele guvernului și de a coordona activitatea tuturor ministerelor și instituțiilor relevante implicate în punerea în aplicare a instrumentului.
3. Coordonatorul
 - Asigurarea coordonării generale, a punerii în aplicare în timp util, a raportării și a monitorizării asistenței acordate Moldovei, inclusiv a coordonării în cadrul administrației și cu alți donatori, după caz, în conformitate cu obiectivele stabilite în Regulamentul (UE) 2025/535.
 - Coordonarea unui dialog politic periodic la nivel înalt cu Comisia.
 - Asigurarea unei legături strânse între utilizarea fondurilor instrumentului și procesul general de aderare.

- Să se asigure că asistența primită în cadrul instrumentului este complementară asistenței primite din partea Uniunii Europene și oricărei alte asistențe externe primite de Moldova, să fie responsabilă de pregătirea și depunerea cererilor de debursare a fondurilor în cadrul instrumentului, de asigurarea veridicității acestora și de semnarea declarației de asigurare.
- Semnarea sau cosemnarea cererilor de plată în temeiul acordului de împrumut.
- Să aibă (i) capacitatea administrativă în ceea ce privește resursele umane (numărul și profilurile personalului), experiența și expertiza instituțională și (ii) mandatul și autoritatea de a exercita toate sarcinile relevante, inclusiv responsabilitățile de raportare și monitorizare.
- Să fie responsabil de coordonarea cu autoritatea relevantă în ceea ce privește furnizarea de asigurări cu privire la îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative relevante identificate pentru punerea în aplicare a Agendei de Reformă și cu privire la faptul că fondurile au fost gestionate în conformitate cu toate normele aplicabile, în special cu normele privind evitarea conflictelor de interese, prevenirea fraudei, corupția și dubla finanțare.
- Dirijează și orientează activitatea privind contribuția Moldovei la comitetul de monitorizare menționat la articolul 25 din prezentul acord.
- Semnează și se asigură că scrisorile de angajament și de angajament sunt primite fără întârziere de către Comisie, astfel cum se prevede la articolul 20 din prezentul acord.
- Să fie responsabil de coordonarea interlocutorilor cu Comisia, cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF), cu Parchetul European (EPPO), fiecare acționând în limitele competențelor sale respective, și cu autoritățile Republicii Moldova pentru punerea în aplicare generală a instrumentului. Coordonatorul se asigură că Comisia, OLAF, Curtea de Conturi Europeană și EPPO își pot exercita în mod liber drepturile și au acces deplin la exercitarea competențelor lor. În cazul OLAF, aceste drepturi includ, printre altele, dreptul de a efectua investigații, inclusiv verificări și inspecții la fața locului, în limitele mandatului său și, în cazul EPPO, drepturile prevăzute în acordurile aplicabile privind asistența judiciară reciprocă în materie penală.
- este responsabil de coordonarea eforturilor pentru a se asigura că fondurile din cadrul Mecanismului sunt utilizate în conformitate cu principiile bunei gestiuni financiare, transparenței, egalității de tratament, nediscriminării și proporționalității în scopul preconizat;
- va fi responsabilă de coordonarea entităților din Moldova care trebuie să se asigure că fondurile din cadrul Mecanismului sunt gestionate în mod corespunzător, în special în conformitate cu normele Moldovei completate de standardele de audit ale Uniunii și ale OCDE și de normele privind prevenirea, detectarea și corectarea fraudei, a corupției și a oricăror alte activități ilegale, precum și a conflictelor de interese și a iregularităților care afectează interesele financiare ale Uniunii.
- Asigurarea colectării, a accesului și a transferului în format electronic al datelor privind persoanele fizice și entitățile juridice care primesc finanțare pentru punerea în aplicare a măsurilor din cadrul Mecanismului, în conformitate cu articolul 20 și cu articolul 21 alineatul (2) litera (d) din Regulamentul (UE) 2025/535.
- răspunde de asigurarea monitorizării instituirii și operaționalizării sistemelor de control intern menționate la articolul 9 din prezentul acord.
- Este responsabil de menținerea procedurilor adecvate pentru întocmirea declarației de asigurare și a rezumatului auditurilor și controalelor efectuate la nivel național. Printre acestea se numără:

- o procedură eficace pentru întocmirea declarației de asigurare în conformitate cu modelul din anexa B, documentând rezumatul auditurilor și controalelor și păstrând informațiile subiacente pentru pista de audit; și
 - proceduri eficace pentru a se asigura că toate cazurile de iregularitate, fraudă, corupție și conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii sunt raportate și corectate în mod corespunzător prin recuperare.
- Menținerea unui sistem eficace de stocare a tuturor informațiilor și documentelor necesare pentru pista de audit în scopul punerii în aplicare a etapelor calitative și cantitative.
 - Asigurarea măsurilor adecvate, inclusiv a procedurilor de verificare a îndeplinirii etapelor calitative și cantitative relevante identificate pentru punerea în aplicare a Agendei de Reformă și a respectării principiilor bunei gestiuni financiare. Printre acestea se numără:
 - mijloacele adecvate pentru ca autoritățile însărcinate cu punerea în aplicare a Agendei de Reformă să verifice dacă au fost îndeplinite etapele calitative și cantitative relevante (de exemplu, examinări documentare, controale la fața locului); și
 - mijloacele adecvate pentru ca autoritățile respective să verifice dacă nu există iregularitate, fraudă, corupție sau alte activități ilegale, inclusiv conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii, precum și dubla finanțare (de exemplu, verificări documentare, controale la fața locului).

TITLUL II: NORME DE PUNERE ÎN APLICARE

Articolul 6 Condiții prealabile, condiții generale și condiții de plată pentru sprijinul acordat de Uniune în cadrul Mecanismului

1. Finanțarea în cadrul acestui Mecanism este condiționată de îndeplinirea de către Moldova a condițiilor prealabile, a condițiilor generale și a condițiilor de plată, care trebuie îndeplinite pentru orice eliberare de fonduri, cu excepția prefinanțării, în cazul căreia se aplică numai condițiile prealabile și condițiile generale.
2. Condițiile prealabile pentru sprijinul acordat în cadrul Mecanismului sunt cele prevăzute la articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2025/535.
3. În temeiul articolului 10 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2025/535, condițiile generale pentru acordarea de sprijin în cadrul Mecanismului sunt stabilitatea macrofinanciară, buna gestiune a finanțelor publice, transparența și supravegherea bugetului.
4. Condițiile de plată pentru sprijinul acordat în cadrul Mecanismului sunt stabilite în Agenda de Reformă, astfel cum este definită la articolul 2 alineatul (6) din Regulamentul (UE) 2025/535. În cazul în care Agenda de Reformă, inclusiv condițiile de plată relevante, nu mai poate fi realizată de Moldova, parțial sau total, din cauza unor circumstanțe obiective, Moldova poate propune o Agendă de Reformă modificată. În acest caz, Moldova poate adresa Comisiei o cerere motivată de modificare a deciziei sale de punere în aplicare a Comisiei de aprobare a Agendei de Reformă menționate la articolul 13 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2025/535.

TITLUL III: IMPOZITE ȘI ELIGIBILITATE

Articolul 7 Impozite, drepturi și taxe

1. Finanțarea din partea Uniunii nu generează și nu activează colectarea de impozite, taxe sau impuneri specifice. Articolul 3 din Acordul-cadru dintre Moldova și Comisie se aplică acestui instrument.
2. Prezentul articol nu aduce atingere privilegiilor și imunităților entităților care execută fondurile instrumentului în cadrul gestiunii indirecte și niciunui acord pe care aceste entități l-au încheiat sau l-ar putea încheia cu Moldova în ceea ce privește impozitele, taxele și impunerile.
3. Necesitatea potențială de a adăuga 27 (10) din IVCDCI dacă acordăm granturi ONG-urilor (eligibilitatea costurilor, cum ar fi TVA-ul)

Articolul 8 Norme privind eligibilitatea

1. Participarea la procedurile de achiziții publice și de atribuire a granturilor pentru activitățile finanțate în cadrul instrumentului este deschisă organizațiilor internaționale și regionale și tuturor persoanelor fizice care sunt resortisanți ai următoarelor țări sau persoane juridice stabilite efectiv în acestea:
 - a. statele membre ale Uniunii Europene, Moldova, țările candidate și părțile contractante la Acordul privind Spațiul Economic European;
 - b. țările care oferă Moldovei un nivel de sprijin comparabil cu cel oferit de Uniune, ținând seama de dimensiunea economiei lor, și pentru care accesul reciproc la asistență externă în Moldova este stabilit de Comisie.
2. Accesul reciproc menționat la alineatul (1) litera (b) poate fi acordat pentru o perioadă limitată de cel puțin un an în cazul în care o țară acordă eligibilitate în condiții egale entităților din Uniune și din țările eligibile în cadrul Mecanismului. Comisia decide cu privire la accesul reciproc după consultarea Moldovei.
3. Toate bunurile și materialele finanțate și achiziționate de Moldova în cadrul acestui instrument provin din oricare dintre țările menționate la alineatul (1) literele (a) și (b), cu excepția cazului în care respectivele bunuri și materiale nu pot fi obținute în condiții rezonabile în niciuna dintre aceste țări. În plus, se aplică normele privind restricțiile prevăzute la alineatul (6).
4. Normele de eligibilitate prevăzute la prezentul articol nu se aplică și nu creează restricții privind cetățenia pentru persoanele fizice angajate sau contractate în alt mod legal de un contractant eligibil sau, după caz, de un subcontractant eligibil, cu excepția cazului în care restricțiile privind cetățenia se bazează pe normele prevăzute la alineatul (6).
5. Pentru activitățile cofinanțate în comun de o entitate sau puse în aplicare în cadrul gestiunii directe sau al gestiunii indirecte cu entitățile menționate la articolul 62 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul financiar, se aplică, de asemenea, normele aplicabile entităților respective. Acest lucru nu aduce atingere restricțiilor prevăzute la alineatul (6) din prezentul articol, care se reflectă în mod corespunzător în documentele contractuale încheiate cu entitățile respective.
6. Normele de eligibilitate și normele privind originea bunurilor și a materialelor de la alineatele (1) și (3) și normele privind cetățenia persoanelor fizice prevăzute la alineatul (4) pot fi restricționate în ceea ce privește cetățenia, localizarea geografică sau natura entităților juridice care participă la procedurile de atribuire, precum și în ceea ce privește originea geografică a bunurilor și a materialelor, în cazul în care:

- a. astfel de restricții sunt necesare având în vedere natura sau obiectivele specifice ale activității sau ale procedurii specifice de atribuire sau în cazul în care restricțiile respective sunt necesare pentru punerea în aplicare efectivă a activității;
 - b. activitatea sau procedurile specifice de atribuire afectează securitatea sau ordinea publică, în special în ceea ce privește activele și interesele strategice ale Uniunii, ale statelor membre sau ale Moldovei, inclusiv securitatea, reziliența și protecția integrității infrastructurii digitale, inclusiv a infrastructurii de rețea 5G, a sistemelor informatice și de comunicații, precum și a lanțurilor de aprovizionare aferente.
7. Solicitanții de oferte și candidații din țări neeligibile pot fi acceptați ca eligibili în cazuri de urgență sau în cazul în care serviciile nu sunt disponibile pe piețele țărilor sau teritoriilor în cauză sau în alte cazuri justificate în mod corespunzător în care aplicarea normelor de eligibilitate ar face imposibilă sau extrem de dificilă realizarea unei activități.

Titlul IV: PROTECȚIA INTERESELOR FINANCIARE ALE UNIUNII

Articolul 9 Sistemele de control intern și obligațiile de combatere a gestionării defectuoase a fondurilor

1. În conformitate cu articolul 21 din Regulamentul (UE) 2025/535, Moldova se asigură că există un sistem de control intern eficace și eficient, care aplică principiile de control intern recunoscute la nivel internațional⁵ și asigură recuperarea promptă a sumelor plătite în mod necuvenit sau utilizate incorect. Moldova se poate baza pe sistemele sale naționale obișnuite de gestionare a bugetului pentru punerea în aplicare a instrumentului.
2. În mod prioritar, în primii ani de punere în aplicare a instrumentului, autoritățile din Moldova iau toate măsurile adecvate pentru a proteja interesele financiare ale Uniunii și pentru a îmbunătăți în continuare eficiența și eficacitatea sistemelor de control intern în vederea alinierii la acquis-ul Uniunii (în temeiul criteriilor pentru reforma administrației publice, gestionarea finanțelor publice și negocierile de aderare, capitolul 8 privind politica în domeniul concurenței, capitolul 23 privind sistemul judiciar și drepturile fundamentale, capitolul 24 privind justiția, libertatea și securitatea și capitolul 32 privind controlul financiar). Aceasta include Mecanisme adecvate de protecție a avertizorilor, precum și Mecanisme și măsuri adecvate pentru a preveni, a detecta și a corecta în mod eficace iregularitățile fraudă, corupția și alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii, inclusiv conflictele de interese, precum și pentru a consolida lupta împotriva spălării banilor, a criminalității organizate, a utilizării abuzive a fondurilor publice, a finanțării terorismului, a evitării obligațiilor fiscale, a fraudei fiscale sau a evaziunii fiscale și a altor activități ilegale care afectează fondurile furnizate în cadrul Mecanismului, pentru a se asigura că nu există o dublă finanțare din partea Mecanismului și a altor programe ale Uniunii și că sumele plătite în mod necuvenit sau utilizate incorect pot fi recuperate.
3. Moldova asigură accesul Comisiei sau al reprezentanților acesteia la toate instituțiile și documentele necesare pentru efectuarea oricărui audit, a oricărei verificări și a oricărui control la fața locului.
4. Ca parte a acestei responsabilități, Moldova va
 - a. Să realizeze progrese decisive în direcția instituirii unui cadru juridic solid pentru combaterea fraudei și a corupției, inclusiv a cazurilor de corupție la nivel înalt.

⁵ Se face trimitere la principiul de control intern al COSO – Cadrul integrat, astfel cum a fost aplicat de Comisie: [C\(2017\) 2373 final](#).

- b. Să îmbunătățească în continuare eficiența și eficacitatea sistemelor de control, aplicând în același timp principiile de control intern recunoscute la nivel internațional.
- c. Să instituie mecanisme adecvate de protecție a avertizorilor, în conformitate cu regimul de protecție din Directiva (UE) 2019/1937, după caz, sau cu un regim de protecție echivalent în temeiul legislației Republicii Moldova.⁶
- d. Menținerea unor Mecanisme adecvate și luarea unor măsuri adecvate pentru a preveni, a detecta și a corecta în mod eficace iregularitățile, fraudă, corupția sau orice alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii, inclusiv conflictele de interese, precum și pentru a consolida lupta împotriva spălării banilor, a criminalității organizate, a utilizării abuzive a fondurilor publice, a finanțării terorismului, a evitării obligațiilor fiscale, a fraudei fiscale sau a evaziunii fiscale și a altor activități ilegale care afectează fondurile furnizate în cadrul Mecanismului.
- e. Să ia măsurile adecvate pentru a permite autorităților competente din Moldova să investigheze și să urmărească penal infracțiunile care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii.
- f. Detectarea și evitarea dublei finanțări.
- g. Să verifice periodic dacă finanțarea acordată a fost utilizată în mod corespunzător și în conformitate cu toate normele aplicabile, în special în ceea ce privește îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative relevante identificate pentru punerea în aplicare a Agendei de Reformă și prevenirea, depistarea și corectarea fraudei, a corupției sau a oricărei alte activități ilegale, precum și a conflictelor de interese și a iregularităților care afectează interesele financiare ale Uniunii.
- h. Asigurarea recuperării prompte a sumelor plătite în mod necuvenit sau utilizate incorect.
- i. Să se asigure că Comisiei, OLAF, CCE și EPPO, reprezentate de propriii lor agenți sau de experți mandatați, li se acordă acces la datele menționate la articolul 21, în conformitate cu principiile Uniunii în materie de protecție a datelor și cu normele aplicabile în materie de protecție a datelor.
- j. Furnizați documente justificative adecvate care să ateste, în special, că punerea în aplicare a Agendei de Reformă respectă obligațiile prevăzute în prezentul acord și că etapele calitative și cantitative ale Agendei de Reformă, astfel cum au fost aprobate prin decizia de punere în aplicare a Comisiei, au fost puse în aplicare, dacă se solicită acest lucru în contextul controalelor sau al auditurilor descrise la articolul 12 din prezentul acord. Aceste documente ar trebui păstrate până la sfârșitul anului 2033 în scopuri de audit.

În conformitate cu articolul 133 din Regulamentul financiar, Moldova păstrează evidențele și documentele referitoare la audituri, căi de atac, litigii și urmărirea creanțelor legate de angajamentele sale juridice sau legate de investigațiile OLAF și păstrează aceste evidențe și documente până la încheierea acestor audituri, căi de atac, litigii și urmăriri ale creanțelor sau investigații. În ceea ce privește evidențele și documentele referitoare la investigațiile OLAF, obligația de păstrare se aplică odată ce investigațiile respective au fost notificate destinatarului.

În conformitate cu articolul 133 din Regulamentul financiar, Moldova păstrează evidențe și documente fie sub formă de originale, fie sub formă de copii conforme ale originalelor, fie pe suporturi de date general acceptate, inclusiv versiuni electronice ale documentelor originale sau documente existente numai în versiune electronică. În cazul în care există versiuni electronice, nu sunt necesare originale în cazul în care aceste documente îndeplinesc cerințele legale aplicabile pentru a fi considerate echivalente cu originalele și pentru a fi utilizate în scopuri de audit.

⁶ Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului din 23 octombrie 2019 privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii, JO L 305, 26.11.2019, p. 17.

5. Orice modificare a sistemelor de control intern ale Moldovei, astfel cum este descrisă în Agenda de Reformă, se comunică fără întârziere Comisiei.
6. Comisia este suficient de sigură că au fost îndeplinite în mod satisfăcător condițiile de plată prevăzute în Agenda de Reformă, astfel cum se indică în cererea corespunzătoare de debursare a fondurilor. Comisia poate solicita informații suplimentare și poate efectua audituri (verificări) sau controale la fața locului, care pot fi efectuate în funcție de riscuri.
7. Moldova consolidează lupta împotriva fraudei, a corupției și a altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii pe tot parcursul punerii în aplicare a Mecanismului. Punerea în aplicare în timp util a reformelor relevante în cadrul Agendei de Reformă este esențială pentru atingerea acestui obiectiv. În plus, Moldova se asigură că autoritățile sale se angajează să îmbunătățească în continuare procedurile interne de prevenire și/sau investigare a cazurilor de fraudă, corupție, spălare de bani, finanțare a terorismului, evitare a obligațiilor fiscale, fraudă fiscală sau evaziune fiscală și a altor activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii.
8. La cerere, Moldova va pune la dispoziția Comisiei toate informațiile solicitate, pentru a monitoriza respectarea de către Moldova a obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului articol.

Articolul 10 Serviciul de coordonare antifraudă

1. Moldova utilizează serviciul independent de coordonare antifraudă pentru a facilita cooperarea eficace și schimbul de informații, inclusiv de informații de natură operațională, cu OLAF. Acest serviciu trebuie, în special:
 - a. să sprijine cooperarea dintre autoritățile administrative și de urmărire penală din Moldova și OLAF;
 - b. conduce elaborarea/punerea în aplicare a unei strategii naționale de protejare a intereselor financiare ale Uniunii, precedată de o evaluare a riscurilor;
 - c. contribuie la identificarea posibilelor deficiențe ale sistemelor Republicii Moldova de gestionare a fondurilor Uniunii, inclusiv a asistenței financiare acordate în cadrul acestui Mecanism;
 - d. oferă consiliere cu privire la aspecte antifraudă, precum și formare a personalului, inclusiv cu privire la prevenirea și detectarea fraudei;
 - e. face schimb de informații cu OLAF privind iregularitățile, fraudă, corupția și orice alte activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, inclusiv conflictele de interese.
 - f. asigură îndeplinirea tuturor obligațiilor prevăzute în Regulamentul (CE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului, în Regulamentul (Euratom, CE) nr. 2988/1995 al Consiliului și în Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2185/1996 al Consiliului.
2. Serviciul de coordonare antifraudă din Moldova responsabil cu prevenirea și detectarea eficace a iregularităților, a fraudei, a corupției și a altor activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, inclusiv a conflictelor de interese, elaborează și aprobă o metodologie, în conformitate cu articolul 9 din prezentul acord, cu privire la modul în care cazurile suspectate vor fi tratate la nivel intern, la modul în care Moldova le va raporta Comisiei, în conformitate cu modelul prevăzut în anexa B, și la modul în care va urmări remedierea acestora.
3. Coordonatorul trebuie să asigure coordonarea cu serviciul de coordonare antifraudă, respectând în același timp independența acestuia.

Articolul 11 Structura antifraudă a UE și cooperarea Moldovei cu aceasta

1. Autoritățile competente din Moldova cooperează îndeaproape cu Comisia, OLAF, Curtea de Conturi Europeană și EPPO – în limitele competențelor respective ale fiecărui organism – în ceea ce privește prevenirea, detectarea și corectarea iregularităților, a fraudei, a corupției și a oricăror alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii, inclusiv a conflictelor de interese, precum și investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor care afectează fondurile furnizate în cadrul Mecanismului. După caz, Moldova utilizează Mecanismele de sprijin furnizate de Eurojust.
2. Orice persoană sau entitate, inclusiv autoritățile naționale, care execută fonduri ale Uniunii în cadrul Mecanismului are obligația de a notifica, fără întârziere, Comisiei și OLAF orice informație referitoare la posibile cazuri de iregularități, fraudă, corupție și alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii, inclusiv conflictele de interese, precum și EPPO cu privire la orice comportament infracțional care afectează fondurile din cadrul Mecanismului și care ar putea intra în sfera sa de competență. În acest scop, statele membre utilizează, de preferință, un punct de intrare unic pus la dispoziție de Comisie. Orice persoană care notifică astfel de informații Comisiei, OLAF sau EPPO trebuie să fie protejată împotriva oricărei forme de represalii, în conformitate cu regimul de protecție prevăzut în Directiva (UE) 2019/1937, după caz, sau cu un regim de protecție echivalent în temeiul legislației Republicii Moldova. Serviciul național de coordonare antifraudă va raporta Comisiei și OLAF cu privire la punerea în aplicare a acestei obligații în cazurile în care a notificat el însuși informații relevante în temeiul prezentului alineat sau în cazul în care a coordonat, a sprijinit sau a asistat alte persoane sau entități în cadrul unei astfel de notificări.
3. În conformitate cu cerințele prevăzute în anexa C, autoritățile naționale din Moldova raportează fără întârziere Comisiei iregularitățile, fraudă, corupția și alte activități ilegale care au făcut obiectul unei constatări administrative sau judiciare primare, indiferent dacă OLAF sau EPPO au fost notificate în temeiul alineatului (2) de la prezentul articol. De asemenea, acestea informează Comisia cu privire la evoluția procedurilor administrative și judiciare. În acest scop, autoritățile Republicii Moldova utilizează sistemul de gestionare a iregularităților (IMS) instituit de Comisie.
4. Moldova asigură investigarea și tratarea eficientă a cazurilor suspectate de iregularități, fraudă, corupție și a oricăror alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii, inclusiv a conflictelor de interese, și utilizează, după caz, sprijinul Eurojust.
5. Moldova, inclusiv factorii de decizie și personalul responsabil cu punerea în aplicare a acțiunilor din cadrul instrumentului, instituie proceduri și ia toate măsurile de precauție necesare pentru a preveni și a elimina orice conflict de interese, în special prin asigurarea faptului că factorii de decizie și personalul în cauză se abțin de la abordarea subiectului în cauză.
6. Pe lângă controalele prevăzute la articolul 12 din prezentul acord, Comisia își poate exercita drepturile prevăzute la articolul 129 alineatul (1) din Regulamentul financiar și poate efectua verificări, analize, verificări și audituri pentru punerea în aplicare a Agendei de Reformă în ceea ce privește:
 - a) măsurile în vigoare și punerea lor efectivă în aplicare pentru a preveni, a detecta, a investiga și a corecta și a raporta fraudă, corupția și orice altă activitate ilegală care afectează interesele financiare ale Uniunii, conflictele de interese și iregularitățile, inclusiv investigarea și urmărirea penală eficientă a infracțiunilor care afectează fondurile furnizate în cadrul Mecanismului.
 - b) informațiile și justificarea privind îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative dintr-o cerere de debursare a fondurilor.

Astfel de verificări, analize, verificări și audituri pot fi efectuate în cursul punerii în aplicare a Agendei de Reformă și, cu excepția investigațiilor OLAF și a investigațiilor și urmăririlor penale ale EPPO, timp de cinci ani de la data eliberării finale a fondurilor și pot acoperi sistemul de informații utilizat de Moldova

pentru a colecta și a furniza date care sunt utilizate pentru a justifica finalizarea etapelor calitative și cantitative identificate în legătură cu punerea în aplicare a Agendei de Reformă. Aceste proceduri sunt notificate în mod oficial Republicii Moldova. Dacă este necesar, Comisia poate fi asistată de experți independenți sau de firme de audit externe.

7. Nerespectarea obligațiilor prevăzute la prezentul articol și la articolul 12, inclusiv neraportarea iregularităților sau lipsa cooperării în materie antifraudă cu Comisia, OLAF, CCE și EPPO, constituie un caz de încălcare gravă a obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului acord și, prin urmare, poate conduce la o reducere a contribuției financiare sau la recuperarea integrală sau parțială a plăților efectuate de acesta, astfel cum se prevede la articolul 18 alineatul (1) din prezentul acord.

Articolul 12 Drepturile instituțiilor, organelor, oficiilor și agențiilor Uniunii de a monitoriza punerea în aplicare a Mecanismului, de a investiga și de a obține acces

1. Agenții Comisiei, ai OLAF, ai Curții de Conturi Europene și ai EPPO au dreptul, în limitele mandatelor lor respective, să efectueze orice acte de investigare sau de audit, inclusiv verificări sau audituri tehnice, financiare și de sistem, pe care le consideră necesare pentru a urmări punerea în aplicare a Agendei de Reformă. Aceasta include vizite la amplasamentele și sediile în care activitățile finanțate de instrument sunt, vor fi sau au fost puse în aplicare sau gestionate.

2. În aceleași condiții menționate la alineatul (1) din prezentul articol și la articolul 9 alineatul (4) din prezentul acord, Moldova se asigură că agenții sau reprezentanții Comisiei, ai OLAF, ai CCE și ai EPPO pot, fiecare acționând în limitele competențelor lor respective, să inspecteze și să colecteze toate documentele, datele digitale, activele și conturile relevante referitoare la elementele finanțate în temeiul prezentului acord și să îi asiste în îndeplinirea sarcinilor lor legate de instrument.

3. În cazul în care dispozitivele aflate în proprietate privată, care nu sunt deținute de autoritatea inspectată, sunt utilizate în scopuri profesionale, aceste dispozitive pot face obiectul unei inspecții efectuate de OLAF. OLAF supune aceste dispozitive inspecției numai în aceleași condiții și în aceeași măsură în care autorităților naționale de control li se permite să investigheze dispozitivele aflate în proprietate privată și în cazul în care OLAF are motive întemeiate să suspecteze că conținutul lor poate fi relevant pentru investigație.

4. Pentru a asigura protecția eficace a intereselor financiare ale Uniunii, Comisia, OLAF și EPPO sunt în măsură să efectueze toate actele de investigare relevante în limitele competențelor lor respective și, în special, în cazul OLAF, verificări și inspecții la fața locului. Aceste verificări și inspecții sunt pregătite și efectuate în strânsă colaborare cu Republica Moldova, care este notificată în timp util cu privire la obiectul, scopul și temeiul juridic al verificărilor și inspecțiilor, astfel încât să poată oferi toată asistența necesară. Moldova identifică un serviciu cu competențe de asigurare a respectării legii, care va sprijini OLAF în desfășurarea investigațiilor în conformitate cu Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 și cu Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2185/1996, la cererea OLAF, și cooperează cu EPPO în exercitarea competențelor sale.

5. În cazul în care persoana sau entitatea inspectată se opune unui control, unei investigații sau unei inspecții la fața locului, Moldova, acționând în conformitate cu propriile acte cu putere de lege și norme naționale, oferă Comisiei, OLAF și EPPO asistența necesară pentru a le permite să își îndeplinească sarcina de efectuare a unui control sau a unei inspecții la fața locului.

6. Următoarele organisme își pot exercita drepturile prevăzute la articolul 129 alineatul (1) din Regulamentul financiar de a efectua analize, verificări, audituri și investigații, în limitele mandatelor lor respective:

- OLAF în temeiul Regulamentelor nr. 883/2013 și nr. 2185/1996;
- EPPO în temeiul Regulamentului 2017/1939; și
- Curtea de Conturi Europeană (CCE), în temeiul articolului 287 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) și al articolului 263 din Regulamentul financiar.

7. Comisia poate lua măsurile pe care le consideră necesare, inclusiv, în cazuri de fraudă, corupție, conflicte de interese sau o încălcare gravă a obligațiilor prevăzute în prezentul acord, pentru a reduce contribuția financiară și pentru a recupera integral sau parțial plățile efectuate, astfel cum se prevede la articolele 17 și 18 din prezentul acord.

8. În plus, Comisia sau reprezentanții acesteia au dreptul de a efectua în orice moment verificări, audituri sau controale la fața locului ale sistemelor de control intern ale Moldovei, în conformitate cu standardele recunoscute la nivel intern. Comisia sau reprezentanții săi efectuează o revizuire a sistemelor de control intern ale Moldovei cel târziu până în 2026. Raportul de audit rezultat conține recomandări adresate Republicii Moldova în vederea îmbunătățirii sistemelor sale de control intern. În cazul în care verificarea, auditurile sau controalele la fața locului conduc la constatări, Comisia sau reprezentanții săi desemnați întocmesc un proiect de raport care conține constatările provizorii. Comisia sau reprezentanții săi desemnați notifică în mod oficial proiectul de raport și invită Moldova să prezinte observații. Având în vedere aceste observații, Comisia sau reprezentanții săi vor emite un raport final în care vor prezenta recomandări finale. Moldova elaborează un plan de acțiune pentru a pune în aplicare fiecare recomandare sau furnizează o justificare a motivului pentru care nu a făcut acest lucru. Moldova prezintă Comisiei spre aprobare planul de acțiune și, dacă este cazul, orice justificare în termen de două luni de la primirea raportului final.

9. În cazul în care există versiuni electronice, nu sunt necesare originale în cazul în care aceste documente îndeplinesc cerințele legale aplicabile pentru a fi considerate echivalente cu originalele și pentru a fi utilizate în scopuri de audit.

Moldova acordă, de asemenea, Comisiei, OLAF, CCE și EPPO acces deplin și direct la baza de date instituită în temeiul articolului 21 alineatul (5) din prezentul acord și la orice alte baze de date naționale, după caz, pentru exercitarea mandatului acestora. În urma unei cereri motivate, Moldova furnizează, de asemenea, OLAF și EPPO informații privind conturile bancare relevante pentru investigațiile lor și, în cazul în care acest lucru este strict necesar pentru o investigație, informații privind tranzacțiile bancare. Accesul reprezentanților autorizați ai Comisiei, ai OLAF, ai CCE și ai EPPO, în limitele competențelor lor respective, se acordă în condiții de strictă confidențialitate față de terți, fără a aduce atingere obligațiilor de drept public care le revin.

10. Autoritățile competente din Moldova tratează fără întârziere cererile de asistență judiciară reciprocă și cererile de extrădare emise de EPPO și de autoritățile competente ale statelor membre în ceea ce privește infracțiunile care afectează fondurile emise în temeiul Regulamentului (UE) 2025/535. Acestea fac acest lucru în conformitate cu instrumentele relevante privind cooperarea internațională în materie penală, în special Convenția europeană de asistență judiciară reciprocă în materie penală și protocoalele adiționale la aceasta.

11. Controalele și auditurile descrise mai sus se aplică tuturor destinatarilor și subcontractanților care au primit asistență în cadrul instrumentului, indiferent dacă sunt sau nu menționați în contract sau în acordul de grant. Astfel de controale și audituri se aplică, de asemenea, documentelor și datelor privind contribuția națională, dacă este cazul, a Moldovei.

Titlul V: DEBURSAREA FINANȚĂRII, RECUPERAREA ȘI EXECUTAREA

Articolul 13 Prefinanțare

1. În urma prezentării Agendei de Reformă Comisiei, Moldova a solicitat eliberarea unei prefinanțări de până la 18 % din suma totală prevăzută, astfel cum se prevede la articolul 2 alineatul (3) din prezentul acord.
2. Comisia poate elibera prefinanțarea solicitată după intrarea în vigoare a prezentului acord și a acordului de împrumut menționat la articolul 2 alineatul (8) din prezentul acord. Fondurile se eliberează sub rezerva îndeplinirii condițiilor prealabile și a condițiilor generale prevăzute la articolul 6 din prezentul acord.
3. În cazul sprijinului nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN, prefinanțarea eliberată în conformitate cu alineatul (1) va fi lichidată prin deducerea unui procent din fiecare tranșă. Acest procent se calculează ca raportul dintre prefinanțarea rămasă necompensată și suma rămasă alocată pentru sprijinul nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN. Deducerea va continua până la lichidarea completă a prefinanțării. Cuantumul prefinanțării care nu au fost validate și închise până la 30 iunie 2029 sunt imediat exigibile și plătibile. Comisia are dreptul să compenseze aceste sume cu orice creanță pe care Moldova o are față de Uniune.
4. La cererea Moldovei în cererea sa de debursare a fondurilor, pot fi deduse sume suplimentare din fiecare tranșă pentru a lichida prefinanțarea mai devreme.
5. Orice prefinanțare necompensată se recuperează sau se compensează integral în urma rezilierii prezentului acord.
6. Acordul de împrumut menționat la articolul 2 alineatul (8) din prezentul acord stabilește normele specifice referitoare la plata și compensarea prefinanțării sprijinului sub formă de împrumut.

Articolul 14 Norme privind debursarea fondurilor

1. Plățile sprijinului financiar nerambursabil și ale împrumutului acordat Moldovei în temeiul prezentului articol se efectuează în conformitate cu creditele bugetare și sub rezerva finanțării disponibile. Plățile se efectuează în tranșe. O tranșă poate fi plătită în una sau mai multe tranșe.
2. Cu excepția prefinanțării, Moldova depune de două ori pe an o cerere justificată în mod corespunzător de eliberare a fondurilor, utilizând modelul prevăzut în anexa A la prezentul acord.
3. Fiecare cerere de debursare a fondurilor prezintă un raport privind condițiile de plată legate de etapele cantitative și calitative prevăzute în Agenda de Reformă, care au fost planificate să fie puse în aplicare până la sfârșitul perioadei precedente de șase luni, în conformitate cu calendarul orientativ inclus în Agenda de Reformă. Aceste perioade de șase luni se vor încheia la 30 iunie și la 31 decembrie ale fiecărui an, începând cu 30 iunie 2025 și până la 31 decembrie 2027.
4. La fiecare cerere de debursare a fondurilor prezentată Comisiei, Moldova prezintă dovezile necesare care demonstrează îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative prevăzute în anexa relevantă la decizia de punere în aplicare a Comisiei.
5. Neraportarea în termen de două luni de la încheierea perioadelor de șase luni menționate la alineatul (3) din prezentul articol cu privire la punerea în aplicare a etapelor cantitative și calitative în conformitate

cu calendarul orientativ inclus în Agenda de Reformă va duce la începerea automată a perioadei de grație aplicabile. Comisia va elibera sprijinul corespunzător, dacă este justificat, atunci când eliberează sprijinul corespunzător următoarelor perioade de șase luni.

6. Comisia va efectua evaluarea în temeiul articolului 19 alineatul (2) din Regulamentul (UE) 2025/535 pe baza informațiilor furnizate de Moldova în conformitate cu alineatul (4) din prezentul articol. Îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative presupune că măsurile legate de etapele pentru care Moldova a realizat o îndeplinire satisfăcătoare nu au fost anulate de Moldova. Comisia poate fi asistată de experți.

7. Ca parte a evaluării, Comisia va monitoriza punerea în aplicare în timp util de către Moldova a oricărei recomandări emise în urma auditului menționat la articolul 12 alineatul (8) din prezentul acord. În plus, Comisia poate solicita informații suplimentare și/sau poate efectua controale și controale la fața locului pentru a verifica finalizarea etapelor calitative și cantitative, inclusiv cu privire la neînversarea etapelor calitative și cantitative care au fost îndeplinite anterior.

8. Sub rezerva unei evaluări pozitive a faptului că Moldova îndeplinește condițiile de plată, condițiile prealabile și condițiile generale prevăzute la articolul 6 din prezentul acord, Comisia adoptă o decizie de autorizare a eliberării fondurilor pentru o sumă corespunzătoare condițiilor respective. Deciziile de eliberare pentru eliberarea sprijinului sub formă de împrumut se adoptă până cel târziu la 30 iunie 2029.

9. Decizia Comisiei de autorizare a acestei debursări de fonduri constituie condiția pentru cuantumul fondurilor care urmează să fie puse la dispoziție ca sprijin din partea Uniunii.

a) Sprijinul nerambursabil va fi plătit pentru investiții în cadrul PIN, în conformitate cu articolul 19 din prezentul acord.

b) Sprijinul sub formă de împrumut va fi plătit trezoreriei Moldovei, inclusiv suma împrumutului care urmează să fie pusă la dispoziție de Moldova cu titlu de cofinanțare pentru investițiile aprobate în cadrul PIN, în conformitate cu articolul 20 din prezentul acord.

10. Pentru fiecare cerere de debursare a fondurilor în temeiul prezentului acord, cu excepția cererii de prefinanțare, Moldova prezintă următoarele documente:

- O cerere semnată de eliberare a fondurilor utilizând modelul prevăzut în anexa A la prezentul acord (inclusiv cererile de plată în conformitate cu anexele 1a și 1b la acordul de împrumut), inclusiv o declarație conform căreia măsurile puse în aplicare pentru îndeplinirea etapelor legate de aceeași reformă, evaluate anterior cu succes de Comisie și îndeplinite în deciziile de eliberare prealabilă, nu au fost anulate.
- O fișă pentru fiecare etapă îndeplinită în cererea respectivă de eliberare a fondurilor din care să reiasă că etapa a fost îndeplinită, susținută de dovezi oficiale în această privință.
- O declarație de asigurare semnată, utilizând modelul prevăzut în anexa B la prezentul acord, care să confirme că: (i) informațiile prezentate împreună cu cererea de eliberare a fondurilor sunt complete, exacte și fiabile; (ii) sistemele de gestiune și control oferă asigurarea necesară că finanțarea acordată a fost utilizată în conformitate cu normele aplicabile, în special în ceea ce privește prevenirea, detectarea și corectarea fraudei, a corupției, a conflictelor de interese și a iregularităților; și (iii) au fost luate măsuri adecvate pentru a evita dubla finanțare din partea Mecanismului și a altor programe și instrumente ale Uniunii, precum și a altor donatori.
- Un rezumat al auditurilor furnizate de autoritățile relevante, inclusiv deficiențele identificate și orice măsuri corective luate.

- În ceea ce privește etapele legate de cererea de debursare a fondurilor, un rezumat al rezultatelor controalelor care asigură faptul că orice măsură de punere în aplicare a reformelor și a proiectelor de investiții în cadrul Mecanismului a fost pusă în aplicare în mod corespunzător.

11. Moldova furnizează documentația adecvată pentru a justifica cererea de eliberare a fondurilor pentru fiecare etapă și în conformitate cu sursele de verificare prevăzute în anexa I la Agenda de Reformă. Acestea ar trebui să includă cel puțin:

- un document de sinteză care să justifice în mod corespunzător modul în care au fost îndeplinite în mod satisfăcător etapele cantitative sau calitative (inclusiv toate elementele constitutive);
- pentru etapele care necesită intrarea în vigoare a unui act legislativ: o copie a publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a actului legislativ respectiv;
- pentru etapele care necesită adoptarea unei strategii/a unui plan de acțiune/a unei foi de parcurs/a oricărui alt act public care nu este considerat act juridic: o copie a actului adoptat și un link către site-ul web pe care poate fi accesată strategia;
- pentru etapele care necesită emiterea unui raport care nu este publicat: o copie a raportului intern sau extern;
- pentru etapele care necesită ca un anumit sistem să devină operațional: certificate de încheiere a execuției lucrărilor semnate de contractant și de autoritatea competentă în conformitate cu legislația națională, care demonstrează că sistemul a fost instituit și este operațional;
- orice alt document relevant considerat a fi relevant pentru a justifica îndeplinirea satisfăcătoare a etapei cantitative sau calitative prevăzute în Agenda de Reformă.

Comisia poate solicita dovezi suplimentare în cazul în care consideră că este necesar.

12. Dacă este cazul, Moldova indică în cererea de debursare a fondurilor dacă orice măsuri calitative și cantitative au primit sprijin și finanțare, inclusiv suma corespunzătoare, din partea altor programe și instrumente ale Uniunii sau a altor programe ale donatorilor și explică măsurile care au fost instituite pentru a evita dubla finanțare.

Articolul 15 Alocarea plăților

1. Sub rezerva normelor prevăzute la articolul 14, Moldova, atunci când transmite Comisiei cererile de debursare a fondurilor în temeiul prezentului acord și cererile de plată în temeiul acordului de împrumut, respectă următoarea alocare în raport cu contribuțiile financiare maxime prevăzute la articolul 2 alineatul (3) din prezentul acord:

- a. 75% din sprijinul sub formă de împrumut urmează să fie pus direct la dispoziția trezoreriei Republicii Moldova.
- b. În aceleași condiții menționate la alineatul (1) din prezentul articol și la articolul 9 alineatul (4) din prezentul acord, Moldova se asigură că agenții sau reprezentanții Comisiei, ai OLAF, ai CCE și ai EPPO pot, fiecare acționând în limitele competențelor lor respective, să inspecteze și să colecteze toate documentele, datele digitale, activele și conturile relevante referitoare la elementele finanțate în temeiul prezentului acord și să îi asiste în îndeplinirea sarcinilor lor legate de instrument.
- c. sprijinul nerambursabil care urmează să fie pus la dispoziția organizațiilor financiare partenere pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru vecinătate și

2. Comisia nu este obligată să respecte alocarea de plăți indicată la alineatul (1) din prezentul articol și poate, în orice moment, sub rezerva notificării scrise a Moldovei înainte de următoarea cerere programată de debursare a fondurilor, să aplice o alocare de plăți diferită.

Articolul 16 Plata sprijinului sub formă de împrumut

1. Fără a aduce atingere articolelor 13, 14 și 15 din prezentul acord, plata sprijinului sub formă de împrumut respectă normele stabilite în acordul de împrumut.

Articolul 17 Norme privind reținerea și reducerea fondurilor înainte de debursarea fondurilor

1. În cazul în care, în urma unei cereri de debursare a fondurilor și sub rezerva normelor prevăzute la articolul 14 din prezentul acord, Comisia efectuează o evaluare negativă a îndeplinirii totale sau parțiale a oricăror condiții în conformitate cu calendarul orientativ, debursarea fondurilor corespunzătoare acestor condiții se reține integral sau parțial. Sumele reținute se eliberează numai atunci când Moldova a justificat în mod corespunzător, ca parte a cererii ulterioare de eliberare a fondurilor, că a luat măsurile necesare pentru a asigura îndeplinirea satisfăcătoare a condițiilor corespunzătoare.

2. Sub rezerva îndeplinirii condițiilor de plată, plata fondurilor reținute corespunzătoare ar putea avea loc în următoarea fereastră pentru eliberarea fondurilor și până la 24 de luni pentru condițiile de plată datorate în primul an și 12 luni pentru condițiile de plată datorate în anii următori, astfel cum se specifică în calendarul stabilit în Agenda de Reformă.

3. În cazul în care Comisia concluzionează că Moldova nu a luat măsurile necesare în termen de 12 luni de la evaluarea negativă inițială menționată la alineatul (2) din prezentul articol, Comisia reduce cuantumul sprijinului financiar nerambursabil și al împrumutului proporțional cu partea care corespunde condițiilor de plată relevante. În cursul primului an de punere în aplicare, se aplică un termen de 24 de luni, calculat de la evaluarea negativă inițială menționată la alineatul (2) din prezentul articol.

4. În cazul în care Comisia constată că o condiție de plată care a fost evaluată anterior ca fiind îndeplinită în mod satisfăcător, pentru care Comisia plătitese anterior, nu mai este îndeplinită sau se constată ulterior că nu a fost pusă în aplicare, Comisia reduce cuantumul unei plăți ulterioare cu un quantum corespunzător, în conformitate cu articolul 19 alineatele (2) și (5) din Regulamentul (UE) 2025/535. Alineatul (5) din prezentul articol se aplică în consecință.

5. Comisia poate invita Moldova să își prezinte observațiile în termen de două luni în cazurile în care Comisia a decis să reducă cuantumul plăților de fonduri în conformitate cu alineatul (3) sau (4) din prezentul articol.

6. Fără a aduce atingere alineatelor (2) și (3) din prezentul articol și dispozițiilor acordului de împrumut, orice sume corespunzătoare condițiilor de plată care nu au fost îndeplinite până la 31 decembrie 2028 nu se datorează Moldovei.

Articolul 18 Norme privind reducerea, recuperarea și executarea în urma eliberării fondurilor

1. În următoarele cazuri, Comisia poate reduce cuantumul sprijinului financiar disponibil în cadrul Mecanismului și poate recupera de la Moldova, inclusiv prin compensare, orice sumă cheltuită pentru atingerea obiectivelor Mecanismului, solicitând rambursarea anticipată a împrumutului în conformitate cu acordul de împrumut și solicitând Moldovei să ramburseze Comisiei o sumă echivalentă cu cuantumul

sprijinului financiar nerambursabil deja angajat de Comisie în favoarea organizației financiare partenere.
]

- a. dacă fondurile sunt plătite în mod necuvenit;
 - b. în cazurile identificate de iregularități, fraudă, corupție și conflicte de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii care nu au fost corectate de Moldova sau în cazurile în care există motive serioase de îngrijorare cu privire la astfel de iregularități, fraude, acte de corupție și conflicte de interese care nu au fost corectate de Moldova, în temeiul articolului 21 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2025/535;
 - c. în cazul unei încălcări grave a oricărei obligații care decurge din prezentul acord sau din acordul de împrumut, inclusiv pe baza rapoartelor autorităților de audit din Moldova sau a informațiilor furnizate de OLAF sau a rapoartelor Curții de Conturi;
 - d. inversarea etapelor calitative și/sau cantitative din cadrul Agendei de Reformă sau în cazurile în care se constată, după efectuarea plății, că etapele nu au fost îndeplinite în mod satisfăcător.
2. Inversarea etapelor calitative și/sau cantitative din cadrul reformelor menite să abordeze deficiențele sistemului Moldovei de prevenire, detectare și corectare eficace a iregularităților, a fraudei, a corupției, inclusiv a corupției la nivel înalt, și a conflictelor de interese în temeiul articolului 11 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2025/535, inclusiv a celor evaluate de Comisie ca fiind complementare sistemului respectiv în cadrul capitolelor de negociere menționate la articolul 22 alineatul (1) al doilea paragraf din regulamentul respectiv, poate duce la o încălcare gravă a unei obligații în sensul alineatului (2) litera (c).
3. Atunci când decide cu privire la cuantumul care face obiectul reducerii sau la cuantumul care trebuie rambursat anticipat, Comisia respectă principiul proporționalității și ține seama de gravitatea iregularității, a fraudei, a corupției sau a conflictului de interese care afectează interesele financiare ale Uniunii sau a încălcării unei obligații. Înainte de efectuarea reducerii sau de solicitarea rambursării anticipate, Moldova va fi invitată să își prezinte observațiile în termen de 2 luni.
4. Curtea de Justiție a Uniunii Europene are competența exclusivă de a controla legalitatea deciziei Comisiei menționate la alineatul (1) și de a suspenda executarea acesteia. Cu toate acestea, instanțele din Moldova sunt competente în ceea ce privește plângerile referitoare la faptul că executarea se desfășoară în mod neregular. În acest context, instanțele din Moldova adresează Curții de Justiție întrebări privind interpretarea prezentului acord și a dreptului UE, în vederea pronunțării unei decizii.
5. Instituțiile și organismele Uniunii Europene implicate în punerea în aplicare a instrumentului sau în controlul programului respectiv au dreptul de a comunica direct, inclusiv prin intermediul sistemelor de schimb electronic, cu orice persoană fizică cu reședința în Moldova sau cu orice entitate juridică stabilită în Moldova și care primește finanțare legată de instrument, precum și cu orice parte terță implicată în punerea în aplicare a instrumentului care își are reședința sau este stabilită în Moldova. Aceste persoane, entități și părți pot transmite direct instituțiilor și organismelor Uniunii Europene toate informațiile și documentele relevante pe care trebuie să le prezinte pe baza contractelor sau a acordurilor încheiate pentru punerea în aplicare a instrumentului.

Articolul 19 Sprijin nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru vecinătate

1. O parte din sprijinul nerambursabil, astfel cum este definit la articolul 6 alineatul (2) din Regulamentul 2025/535, va acoperi finanțarea acordată de Uniune prin intermediul Platformei de investiții pentru vecinătate (PIN) pentru proiecte de investiții. Planul național de punere în aplicare furnizează capacitatea

de finanțare a UE sub formă de granturi, asistență tehnică, instrumente financiare și operațiuni de finanțare mixtă.

2. În urma unui aviz pozitiv al Comitetului PIN cu privire la propunerile relevante de proiecte de investiții, Comisia alocă fondurile proiectelor de investiții prin încheierea unor acorduri de contribuție cu organizația financiară parteneră selectată.

Articolul 20 Susținerea investițiilor din Moldova

1. Fără a aduce atingere altor dispoziții prevăzute în prezentul acord, fondurile instrumentului sub formă de sprijin sub formă de împrumut care vor fi alocate cu titlu de cofinanțare din partea Moldovei pentru proiectele de investiții aprobate în cadrul PIN fac obiectul dispozițiilor prevăzute în prezentul articol.

2. Înainte de plata sumelor definite la articolul 2 alineatul (3) din prezentul acord, Moldova va trimite Comisiei o „scrisoare de angajament” în care confirmă că Moldova va pune la dispoziție, la cerere, o sumă echivalentă cu 25 % din valoarea împrumutului din tranșa corespunzătoare pentru cofinanțarea proiectelor de investiții aprobate în cadrul PIN. Primirea prezentei scrisori este o condiție prealabilă pentru primirea plății tranșei respective.

3. În urma discutării unui proiect de investiții în cadrul reuniunii de evaluare tehnică a PIN (TAM) pentru care este necesară cofinanțare din partea Moldovei și la cererea Comisiei, Moldova transmite Comisiei o „scrisoare de angajament” în care precizează proiectul de investiții corespunzător din cadrul PIN și valoarea cofinanțării angajate pentru acest proiect. Această „scrisoare de angajament” trebuie primită înainte ca proiectul de investiții să poată fi prezentat de către organizația financiară parteneră Consiliului PIN spre aprobare și în termen de 5 zile lucrătoare de la solicitarea Comisiei menționată mai sus. În cazul în care Moldova nu furnizează scrisoarea de angajament menționată la prezentul alineat în termenul menționat, Comisia își rezervă dreptul de a suspenda plata următoarei tranșe.

4. Odată ce cofinanțarea angajată de Moldova în scrisoarea de angajament este necesară în cursul punerii în aplicare a proiectului, Comisia va trimite autorităților moldovene o „scrisoare de declanșare” pentru a solicita transferul cofinanțării către proiectul respectiv.

5. În cazul în care Moldova nu furnizează dovada transferului cofinanțării sale în termen de 3 luni de la primirea scrisorii de inițiere, astfel cum se menționează la alineatul (4) din prezentul articol, Comisia își rezervă dreptul de a suspenda plata următoarei tranșe.

6. Republica Moldova va raporta Comisiei, o dată la șase luni, cu privire la detaliile plăților efective ale cofinanțării sale, specificând proiectele de investiții, data și valoarea plăților și beneficiarul care pune în aplicare proiectul de investiții.

Titlul VI: TRANSPARENȚA, PROTECȚIA DATELOR ȘI VIZIBILITATEA

Articolul 21 Colectarea datelor și transparența

1. Moldova se angajează să dea dovadă de transparență și responsabilitate în punerea în aplicare a instrumentului.

2. Moldova asigură colectarea de date adecvate privind persoanele și entitățile care primesc finanțare în conformitate cu alineatul (3) de la prezentul articol, inclusiv informații privind beneficiarii reali în sensul articolului 3 alineatul (6) din Directiva (UE) 2015/849, precum și accesul Comisiei, reprezentată de propriii săi agenți sau de experți mandatați.

3. Moldova publică date actualizate privind destinatarii finali care primesc sume de finanțare care depășesc echivalentul a 50 000 EUR cumulată pe o perioadă de 3 ani, pentru punerea în aplicare a reformelor și a investițiilor specificate în Mecanism.
4. Moldova actualizează datele menționate la alineatul (3) cel puțin o dată pe an.
5. Pentru destinatarii finali menționați la alineatul (3) din prezentul articol, următoarele informații se publică într-un format prelucrabil automat pe o pagină web, în ordinea fondurilor totale primite:
 - În cazul unei persoane juridice, denumirea juridică completă a destinatarului și numărul de identificare în scopuri de TVA sau numărul de identificare fiscală, dacă este disponibil, sau un alt identificator unic stabilit de legislația aplicabilă persoanei juridice.
 - În cazul unei persoane fizice, numele și prenumele destinatarului.
 - Suma primită de beneficiar și reformele și investițiile din cadrul Agendei de Reformă la a căror punere în aplicare contribuie această sumă.
6. Informațiile menționate la alineatul (3) din prezentul articol nu se publică în cazul în care divulgarea riscă să amenințe drepturile și libertățile destinatarilor finali în cauză sau să le afecteze grav interesele comerciale. Cu toate acestea, astfel de informații sunt puse la dispoziția Comisiei și a autorității de audit relevante.
7. Moldova transmite Comisiei, pe cale electronică, cel puțin o dată pe an, datele privind destinatarii finali menționați la alineatul (3), utilizând formatul XML, pe baza unui model furnizat de Comisie.
8. Moldova furnizează Comisiei toate informațiile și datele necesare pentru crearea tabloului de bord al instrumentului și actualizarea acestuia de două ori pe an, astfel cum se prevede la articolul 24 din Regulamentul (UE) 2025/535. Aceste informații includ rapoarte prompte și exacte cu privire la progresele înregistrate în punerea în aplicare a Agendei de Reformă. Moldova cooperează pe deplin cu Comisia pentru a se asigura că tabloul de bord este operațional și accesibil publicului online.
9. Moldova este de acord ca Agenda de Reformă și cererea de debursare a fondurilor să fie puse la dispoziția publicului cel târziu la prima cerere de debursare a fondurilor.

Articolul 22 Protecția datelor

1. Moldova asigură o protecție adecvată a datelor cu caracter personal, echivalentă cu cea impusă de Regulamentul (UE) 2018/1725 și de Regulamentul (UE) 2016/679. Date cu caracter personal înseamnă orice informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Orice operațiune care implică prelucrarea datelor cu caracter personal, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, adaptarea sau modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, divulgarea, ștergerea sau distrugerea, se bazează pe normele și procedurile Republicii Moldova și se efectuează numai în măsura în care este necesar pentru punerea în aplicare a instrumentului.
2. În special, Moldova ia măsuri de securitate tehnice și organizatorice adecvate pentru a asigura protecția împotriva riscurilor inerente oricărei astfel de operațiuni și a naturii informațiilor referitoare la persoana fizică în cauză, pentru:
 - să împiedice accesul oricărei persoane neautorizate la sistemele informatice care efectuează astfel de operațiuni, în special citirea, copierea, modificarea sau eliminarea neautorizată a suporturilor de stocare, introducerea neautorizată de date, precum și divulgarea, modificarea sau ștergerea neautorizată a informațiilor stocate;

- se asigură că utilizatorii autorizați ai unui sistem informatic care efectuează astfel de operațiuni pot avea acces numai la informațiile care corespund drepturilor lor de acces;
- să își conceapă structura organizatorică astfel încât să îndeplinească cerințele de mai sus.

Articolul 23 Vizibilitate

1. Moldova ia măsurile necesare pentru a recunoaște în mod activ originea și pentru a asigura vizibilitatea finanțării din partea Uniunii, inclusiv, după caz, prin afișarea emblemei Uniunii și a unei declarații de finanțare adecvate cu mențiunea „finanțat de Uniunea Europeană” sau „cofinanțat de Uniunea Europeană”, în special atunci când promovează acțiunile și rezultatele acestora, prin furnizarea de informații coerente, eficace și proporționale adresate unor categorii de public diverse, printre care mass-media și publicul larg.
2. Aceste măsuri de vizibilitate, comunicare, publicitate și informare sunt furnizate într-un format accesibil și respectă orientările pentru acțiunile externe ale UE „Comunicarea și creșterea vizibilității UE”, stabilite și publicate de Comisie, în vigoare la momentul adoptării măsurilor.
3. Moldova prezintă un plan complet de comunicare și vizibilitate cel târziu la prima cerere de debursare a fondurilor, în vederea obținerii unui acord cu Comisia. Moldova ar trebui să se asigure că sunt alocate resurse suficiente planului de comunicare și vizibilitate și că acesta este pus în aplicare în mod corespunzător. Moldova include următoarele informații în planul său de comunicare și vizibilitate: obiectivele; publicul-țintă (inclusiv publicul local); activități/canale de comunicare; bugetul planificat; proiectele-cheie selectate; acorduri de coordonare cu Comisia; și monitorizare și evaluare.

Articolul 24 Păstrarea documentelor

1. În conformitate cu articolul 11 din prezentul acord, Moldova păstrează timp de cinci ani de la data finalizării unei acțiuni:
 - a. toate documentele relevante pentru procedurile de achiziții publice și de atribuire a granturilor, contractele, actele adiționale, corespondența relevantă și toate documentele relevante referitoare la plăți și recuperări pentru proiectele de investiții finanțate prin PIN;
 - b. toate documentele relevante pentru punerea în aplicare a sprijinului sub formă de împrumuturi, indiferent dacă sunt direcționate direct către trezoreriile Moldovei sau prin PIN.
2. Perioada menționată la alineatul (1) se întrerupe fie în cazul unor proceduri judiciare, inclusiv al investigațiilor efectuate de OLAF sau al investigațiilor și urmăririlor penale efectuate de EPPO și al auditurilor efectuate de CCE, fie la cererea justificată în mod corespunzător a Comisiei.

TITLUL VII MONITORIZAREA, RAPORTAREA ȘI EVALUAREA

Articolul 25 Cerințe generale de raportare pentru Moldova

1. Comisia și Moldova instituie un comitet de monitorizare a Mecanismului de Reformă și Creștere în termen de cel mult 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentului acord.
2. Comitetul de monitorizare a Mecanismului de Reformă și Creștere evaluează gradul și calitatea punerii în aplicare a tuturor reformelor și investițiilor în vederea îndeplinirii obiectivelor stabilite în Agenda de Reformă și în Regulamentul (UE) 2025/535.

În acest scop, Moldova va institui o monitorizare periodică și sistemică, atât la nivel politic, cât și la nivel tehnic, precum și Mecanisme de raportare pentru a informa cu privire la progresele înregistrate în direcția

obținerii rezultatelor planificate, asigurându-se astfel că raportarea către Comisie este solidă și cuprinzătoare.

Mecanismele de monitorizare și raportare vor include toate elementele următoare:

- i. cadrul instituțional (inclusiv Mecanismele de coordonare necesare și lanțul de aprobare a actorilor care va asigura acuratețea raportării);
- ii. informațiile care trebuie utilizate și furnizate și calendarul intern al disponibilității acestor informații;
- iii. procesele de control al calității care reglementează colectarea și analiza datelor relevante [inclusiv, după caz, modalitățile de asigurare a calității colectării datelor de la partenerii din aval – inclusiv dezagregarea datelor (de exemplu, în funcție de sex, vârstă, mediul rural/urban etc.)]; și
- iv. dispoziții privind evaluarea de către terți, dacă este cazul. În cazul în care există deficiențe grave care afectează calitatea informațiilor utilizate, Moldova va specifica implicațiile și măsurile de atenuare avute în vedere în consecință.

Monitorizarea și raportarea vor trebui, de asemenea, să ia în considerare măsura în care reformele și investițiile relevante țin seama de principiul de „a nu lăsa pe nimeni în urmă” și contribuie la egalitatea de gen și la capacitatea femeilor.

În plus, Moldova se angajează să se asigure că un astfel de sistem este independent și poate asigura o responsabilitate și o transparență eficace în execuția bugetului Uniunii.

3. Comitetul de monitorizare este alcătuit din reprezentanți ai Comisiei, ai coordonatorului și ai altor autorități și organisme relevante din Moldova și, după caz, din donatori bilaterali, organizații internaționale, instituții financiare internaționale și alte părți interesate, cum ar fi societatea civilă și organizațiile din sectorul privat.

4. Un reprezentant al Comisiei și coordonatorul coprezidează reuniunile comitetului de monitorizare a Mecanismului de Reformă și Creștere.

5. Comitetul de monitorizare se reunește cel puțin o dată pe an. La inițiativa Comisiei sau a Republicii Moldova pot fi convocate, de asemenea, reuniuni ad-hoc, în special pentru a discuta teme specifice.

6. Pentru a asigura o coordonare eficace pe parcursul punerii în aplicare a Mecanismului, reprezentanții Comisiei, ai biroului coordonator și ai altor instituții din Moldova se reunesc periodic la nivel tehnic pentru a discuta investițiile și reformele din cadrul Agendei de Reformă care pot genera provocări specifice în materie de punere în aplicare și/sau orice riscuri semnificative la adresa calendarului de finalizare a oricărei etape, în special în cazul în care acest lucru poate avea implicații asupra calendarului cererii asociate de debursare a fondurilor.

7. Datele de monitorizare colectate și tratate de Moldova vor:

a. va contribui la un raport semestrial privind îndeplinirea condițiilor de plată prevăzute în agenda sa de reformă, care va însoți toate cererile de debursare a fondurilor. Fiecare raport va oferi o prezentare exactă a punerii în aplicare a reformelor subiacente, astfel cum sunt măsurate de indicatorii corespunzători (și de valorile de referință aferente și de etapele calitative și cantitative).

b. va contribui la un raport anual privind progresele generale înregistrate de Agenda de Reformă în ceea ce privește realizarea obiectivelor generale și specifice ale Mecanismului, în conformitate, de asemenea, cu indicatorii incluși în Agenda de Reformă, utilizând modelul care urmează să fie furnizat de Comisie. Acest lucru va contribui la monitorizarea anuală de către Comisie a Mecanismului, în conformitate cu articolul 23 din Regulamentul (UE) 2025/535. Raportul anual final va acoperi întreaga perioadă de punere în aplicare a Agendei de Reformă. Raportul anual este prezentat împreună cu Programul economic și de

reformă al Moldovei, dacă este posibil, până la data de 1 martie a fiecărui an. Raportul anual va îndeplini, de asemenea, cerințele de raportare prevăzute la articolul 26 din Regulamentul (UE) 2025/535.

8. Pentru a permite Comisiei să monitorizeze instrumentul, Moldova va lua măsurile necesare pentru a oferi Comisiei acces deplin la datele de monitorizare subiacente.

9. Comisia poate efectua evaluări suplimentare atât prin intermediul propriului său personal, cât și/sau prin intermediul unor consultanți independenți recrutați direct de Comisie pentru analize independente de monitorizare.

Articolul 26 Limba

1. Toate rapoartele, declarațiile și conturile referitoare la pregătirea sau punerea în aplicare a asistenței în cadrul instrumentului sunt furnizate Comisiei în limba engleză.

Articolul 27 Informații în contextul evaluărilor ex post ale Mecanismului de Reformă și Creștere de către Comisie

1. Moldova facilitează accesul Comisiei la părțile interesate și la toate informațiile relevante, inclusiv la datele de monitorizare subiacente, la evaluări și/sau la alte studii pe care Moldova le poate efectua în cadrul Mecanismului, care sunt necesare Comisiei pentru a efectua evaluarea ex post-menționată la articolul 25 din Regulamentul (UE) 2025/535 după decembrie 2027 și până în decembrie 2031.

Titlul VIII: DISPOZIȚII FINALE

Articolul 28 - Intrarea în vigoare

1. În urma semnării sale de către părți, prezentul acord intră în vigoare la data la care Moldova notifică în scris Comisiei finalizarea tuturor procedurilor sale interne necesare pentru intrarea în vigoare a prezentului acord.

2. Acordul rămâne în vigoare până la finalizarea tuturor măsurilor finanțate în cadrul Mecanismului, a tuturor acțiunilor necesare pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii și a tuturor obligațiilor financiare care decurg din punerea în aplicare a prezentului acord între părți.

Articolul 29 Modificări

1. Orice modificare a prezentului acord între părți se face în scris și poate lua forma unui schimb de scrisori. Orice astfel de modificare va face parte din prezentul acord.

2. Orice modificare a prezentului acord între părți intră în vigoare la data la care Moldova notifică în scris Comisiei finalizarea tuturor procedurilor sale interne necesare pentru intrarea în vigoare a modificării.

3. Fără a aduce atingere alineatelor (1) și (2) din prezentul articol, Comisia poate modifica unilateral orice anexă. Comisia notifică Moldova cu privire la orice astfel de modificare.

Articolul 30 Suspendarea acordului

1. Acordul poate fi suspendat în următoarele cazuri:

- Comisia poate suspenda punerea în aplicare a prezentului acord în cazul în care UE sau Moldova decide să suspende sau să înceteze procesul de aderare la UE;
 - Comisia poate suspenda punerea în aplicare a prezentului acord în cazul în care Moldova încalcă condiția prealabilă prevăzută la articolul 5 alineatul (1) din Regulamentul (UE) 2025/535 sau o obligație în temeiul prezentului acord și/sau al acordului de împrumut;
 - Comisia poate suspenda prezentul acord în cazul în care Moldova încalcă o obligație referitoare la respectarea drepturilor omului, a principiilor democratice și a statului de drept sau în cazuri grave de corupție;
 - Prezentul acord poate fi suspendat în cazuri de forță majoră. „Forță majoră” înseamnă orice situație sau eveniment imprevizibil și excepțional, independent de voința părților, care împiedică oricare dintre părți să își îndeplinească oricare dintre obligațiile care nu pot fi atribuite unei erori sau neglijențe din partea lor (sau a contractanților, agenților sau angajaților acestora) și care se dovedește insurmontabil în pofida tuturor diligențelor necesare. Defectele echipamentelor sau ale materialelor sau întârzierile în punerea la dispoziție a acestora, conflictele de muncă, grevele sau dificultățile financiare nu pot fi invocate ca forță majoră. O parte nu este considerată vinovată de încălcarea obligațiilor sale dacă este împiedicată să le îndeplinească de un caz de forță majoră cu privire la care cealaltă parte este informată în mod corespunzător. O parte care se confruntă cu un caz de forță majoră informează fără întârziere cealaltă parte, precizând natura, durata probabilă și efectele previzibile ale problemei și ia orice măsură pentru a reduce la minimum eventualele daune. Niciuna dintre părți nu este răspunzătoare pentru încălcarea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului acord în cazul în care este împiedicată să le îndeplinească din motive de forță majoră, cu condiția să ia măsurile necesare pentru a reduce la minimum eventualele daune.
2. Comisia poate suspenda prezentul acord fără notificare prealabilă.
 3. Comisia poate lua orice măsură de precauție adecvată înainte ca suspendarea să aibă loc.
 4. Atunci când se notifică suspendarea, se indică consecințele pentru punerea în aplicare a instrumentului.
 5. Părțile reiau punerea în aplicare a prezentului acord de îndată ce condițiile permit acest lucru, cu aprobarea scrisă prealabilă a comisiei. Acest lucru nu aduce atingere niciunei modificări a prezentului acord care ar putea fi necesară pentru adaptarea la noile condiții de punere în aplicare sau denunțării prezentului acord în conformitate cu articolul 31.

Articolul 31 Rezilierea acordului

1. În cazul în care problemele care au condus la suspendarea prezentului acord nu au fost soluționate în termen de maximum 180 de zile, oricare dintre părți poate denunța prezentul acord cu un preaviz de 30 de zile.
2. Fără a aduce atingere alineatului (1), în cazul în care, în orice moment, Comisia consideră că scopul prezentului acord nu mai poate fi îndeplinit în mod eficace sau adecvat, prezentul acord poate fi reziliat prin trimiterea unei notificări scrise motivate de 30 de zile.
3. Fără a aduce atingere articolului 28 alineatul (2), consecințele unei astfel de încetări asupra punerii în aplicare a facilității pot fi analizate, după caz, și stabilite de la caz la caz.

Articolul 32 Comunicarea și schimbul de informații

1. Comisia desemnează Direcția Generală Extindere și Vecinătate Estică sau orice viitoare direcție generală succesoare ca interlocutor pentru monitorizarea punerii în aplicare a instrumentului și a prezentului acord în numele Comisiei.
2. Orice comunicare în legătură cu prezentul Acord se va face în scris și în limba engleză. Fiecare comunicare se semnează și se furnizează sub forma unui document original sau a unui document original scanat.
3. Orice comunicare în legătură cu prezentul acord se trimite la următoarele adrese:

Pentru Comisie:

Comisia Europeană

Direcția Generală Extindere și Vecinătate Estică

În atenția < funcția >

Rue de la Loi 200 / Wetstraat 200, 1049 Bruxelles/Brussel, Belgia

E-mail:<introduceți căsuța poștală funcțională corespunzătoare poziției indicate mai sus, de exemplu director general ENEST sau director ENEST C>

Pentru Moldova:

Adresa poștală

E-mail:

Articolul 33 Legislația aplicabilă și jurisdicția

1. Prezentul acord și orice obligații necontractuale care decurg din sau în legătură cu acesta sunt reglementate și interpretate în conformitate cu legislația Uniunii Europene, completată, dacă este necesar, de legislația luxemburgheză.
2. Părțile se angajează să supună orice litigiu care poate apărea cu privire la legalitatea, valabilitatea, interpretarea sau executarea prezentului acord competenței exclusive a Curții de Justiție a Uniunii Europene, în conformitate cu articolul 272 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).
3. Hotărârile Curții de Justiție a Uniunii Europene sunt pe deplin obligatorii și executorii pentru părți.
4. Comisia poate executa orice hotărâre în legătură cu alineatul (3) de la prezentul articol obținută de la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Moldova, în fața instanțelor din Moldova, în conformitate cu procedurile de recunoaștere și executare a hotărârilor judecătorești străine prevăzute în legislația Moldovei.
5. Prin prezenta, Moldova renunță în mod irevocabil și necondiționat la orice imunitate la care are sau poate avea dreptul, în ceea ce o privește pe ea însăși sau activele sale, de la procedurile judiciare legate de prezentul acord, inclusiv, fără limitare, imunitatea față de proces, hotărâre judecătorească sau alt ordin,

față de sechestru, arestare sau ordonanță președințială înainte de pronunțarea hotărârii judecătorești, precum și față de executarea și executarea activelor sale, în măsura în care acest lucru nu este interzis de legea obligatorie.

Articolul 34 Modalități de furnizare a informațiilor suplimentare

1. Comisia are posibilitatea de a solicita informații suplimentare din partea Moldovei înainte de următoarea cerere de deblocare a fondurilor. În cazul în care Moldova nu respectă acest termen, Comisiei i se va permite să nu prelucrez cererile de eliberare a fondurilor până când nu sunt furnizate informațiile.

Articolul 35 Parlamentul European și Consiliul

1. În conformitate cu articolul 9 alineatul (7) din Regulamentul (UE) 2025/535, Moldova este de acord cu transmiterea de către Comisie a Agendei de Reformă către Parlamentul European și Consiliu.
2. În conformitate cu articolul 8 alineatul (2) și cu articolul 15 alineatul (3) din Regulamentul (UE) 2025/535, Moldova este de acord ca o copie a acestui acord și o copie a acordului de împrumut să fie puse la dispoziția Parlamentului European și a Consiliului de către Comisie.

Articolul 36 anexe

Următoarele anexe fac parte integrantă din prezentul acord:

Anexa A: Model de cerere de eliberare a fondurilor

Anexa B: Model pentru declarația de asigurare

Anexa C: Raportarea privind iregularitățile

Anexa D: Definiții suplimentare în scopul protejării intereselor financiare ale UE.

Semnături

Prezentul acord este redactat în două exemplare originale în limba engleză.

Semnat, pentru și în numele Republicii Moldova, la [locul] la [data]

până la _____

[Numele și titlul]

Semnat, pentru și în numele Uniunii Europene, la [locul] la [data]

până la _____

[Numele și titlul]

ANEXA A: MODEL DE CERERE DE ELIBERARE A FONDURILOR

Locul, data

Ambasadorul x

Delegația/Biroul UE la xxx

XXXXXXXXXXXX

Declar că, pentru punerea în aplicare a asistenței financiare acordate de UE [Mecanismului de Reformă și Creștere Moldova] în cadrul Mecanismului pentru perioada respectivă (QX/YY), pe baza propriei mele judecăți și a informațiilor de care dispun, precum și pe baza dovezilor anexate, au fost îndeplinite condițiile de plată prevăzute în Agenda de Reformă a [Mecanismului de Reformă și Creștere Moldova] pentru următoarele etape:

Reformă	Treaptă	Valoarea financiară
1	1.1	EUR (X)
1	1.2	EUR (X)
		Total

Pe baza celor de mai sus, solicit ca suma de (X) EUR să fie pusă la dispoziție după cum urmează:

- EUR (Y) vărsate direct trezoreriei Republicii Moldova și
- EUR (Z) care urmează să fie puse la dispoziție pentru proiectele aprobate în cadrul PIN, din care:
- EUR (A) sub formă de împrumuturi
- EUR (B) sub formă de sprijin nerambursabil.⁷⁸

Anexez la prezenta o evaluare a fiecărei etape, dovezile necesare care demonstrează îndeplinirea satisfăcătoare a etapelor calitative și cantitative prevăzute în anexa relevantă la decizia de punere în aplicare a Comisiei,⁹ precum și alte informații solicitate în conformitate cu articolul 14 din acordul privind instrumentul.

⁷ Sub rezerva normelor prevăzute la articolele 16 și 17, fiecare tranșă beneficiază de contribuțiile financiare orientative prevăzute la articolul 2 alineatul (2).

⁸ Plata împrumutului către Trezorerie este condiționată de prezentarea de către Moldova a unei scrisori de angajament, astfel cum se menționează la articolul 20.

⁹ [referința numărului deciziei de punere în aplicare a Consiliului, data]

Declar, de asemenea, că măsurile legate de reformele a căror îndeplinire satisfăcătoare a fost declarată anterior în deciziile anterioare ale Comisiei nu au fost anulate de [Mecanismul de Reformă și Creștere pentru Moldova].

(Locul și data eliberării)

Ambasadorul x

(Nume, prenume, titlu sau funcție)

Anexe: Semnătura coordonatorului

1. Sinteza auditurilor efectuate de autoritățile relevante, inclusiv deficiențele identificate și orice măsuri corective luate.

2. Fișa care trebuie utilizată pentru fiecare etapă:

Etapă în curs de revizuire	[Vă rugăm să transmiteți o copie a Agendei de Reformă]
Scenariul de referință	[Vă rugăm să transmiteți o copie a Agendei de Reformă]
Termenul-limită al etapei	[Luna/anul]
Rezultate reale	[A se furniza o analiză detaliată a îndeplinirii etapei sau o justificare a neîndeplinirii etapei]
Dovezi furnizate	[Luna/anul]
Controalele efectuate în cadrul verificării etapei și constatările aferente	[Furnizați o descriere a măsurilor întreprinse pentru a verifica dacă etapa este îndeplinită în conformitate cu normele aplicabile și cu constatările aferente]
Concluzie clară cu privire la realizarea etapei	[realizate integral sau nerealizate/parțial realizate (relevante numai la sfârșitul perioadei de grație)]

Orientări privind etapele cantitative parțial realizate

Pentru etapele cantitative (și anume, etapele măsurabile în mod obiectiv), o rată de îndeplinire parțială definită ca un nivel de realizare mai mic de 100 % ar justifica o eliberare parțială de fonduri la sfârșitul perioadei de grație aplicabile, urmând parametrii de mai jos:

- 0 % plată pentru un nivel de realizare cuprins între 0 % și 49 %;
- 50 % plată pentru un nivel de realizare cuprins între 50 % și 89 %;
- 100% plată pentru o rată de realizare de 90%-100% sau mai mare.

Cu condiția ca etapa să nu fie îndeplinită până la termenul-limită, autoritățile vor retransmite etapa pentru ca departamentele relevante ale Comisiei să o evalueze la sfârșitul perioadei de grație. Plățile parțiale vor avea loc numai după evaluarea la sfârșitul perioadei de grație. În cazul în care etapa este îndeplinită parțial, la calcularea sumei datorate se aplică parametrii de mai sus. Dacă etapa a fost îndeplinită la un nivel mai mic de 50 %, atunci fondurile vor fi reținute în conformitate cu dispozițiile aplicabile [articolul 19 din Regulamentul (UE) 2025/535].

Pentru etapele sau subetapele calitative, realizarea parțială nu este posibilă.

Orientări privind dovezile care trebuie furnizate

Dovezile care însoțesc cererea de deblocare a fondurilor ar trebui:

- să demonstreze îndeplinirea satisfăcătoare a etapei (nu este necesar să se încarce dovezi dincolo de ceea ce este necesar);
- să aibă nume de fișiere scurte, dar clare și unice, care să se refere în mod clar la etapa în cauză, să fie numerotate astfel încât să permită o referință unică și să prezinte o indicație clară a conținutului său;
- Pentru Moldova:
 - să includă identificarea semnatarului (semnatarilor) (funcție, nu nume) și a autorității pe care o reprezintă, orice șir de identificare de numere și/sau caractere și numărul de protocol, dacă este indicat (pentru documente fără caracter juridic), și să poarte numărul de înregistrare (de exemplu, documente de cadastru, registrul societăților, registrul navelor etc.) dacă figurează în orice fel de registru oficial;
 - să fie însoțite de un link către site-ul web pe care sunt publicate probele (sau, în cazul în care documentul este încărcat pe o platformă electronică, să menționeze platforma și orice număr de referință care permite accesul la aceasta);
 - să fie prezentate într-un mod clar și organizat, care să conțină trimiteri încrucișate clare la cerința pe care probele ar trebui să o dovedească;
 - să ofere o asigurare rezonabilă că elementele constitutive ale etapei au fost îndeplinite - în acest scop, dovezile furnizate ar trebui să fie dovezi primare și directe care să demonstreze îndeplinirea cerinței relevante; declarațiile pe proprie răspundere nu sunt acceptabile.

Îndeplinirea satisfăcătoare a fiecărei etape ar trebui justificată prin furnizarea de dovezi și documente oficiale. Acestea ar trebui să includă cel puțin:

- un document de sinteză care oferă o evaluare clară a modului în care etapele cantitative sau calitative (inclusiv toate elementele constitutive) au fost îndeplinite în mod satisfăcător, în conformitate cu dispozițiile prevăzute în descrierea etapei, astfel cum se prevede în Agenda de Reformă și în anexa I care o însoțește;
- pentru etapele care necesită intrarea în vigoare a unui act legislativ: o copie a publicării în Jurnalul Oficial a actului legislativ respectiv;
- pentru etapele care necesită adoptarea unei strategii/a unui plan de acțiune/a unei foi de parcurs/a oricărui alt act public care nu este considerat act juridic: o copie a actului de adoptare oficială a strategiei și un link către site-ul web unde poate fi accesată strategia;

- pentru etapele care necesită emiterea unui raport care nu este publicat: o copie a raportului intern sau extern, astfel cum a fost aprobată de instanța competentă (de exemplu, ministru, șef de birou, organ de conducere etc.);
- pentru etapele care necesită ca o anumită infrastructură/un anumit sistem/un anumit serviciu să devină operațional(ă): certificate de încheiere a execuției lucrărilor semnate de contractant și de autoritatea competentă în conformitate cu legislația națională care demonstrează că sistemul a fost instituit și este operațional, însoțite de dovada că acesta va fi pus în funcțiune (de exemplu, accesul Republicii Moldova la noi agenții);
- în cazul în care măsurarea nivelului de realizare a unei etape necesită trimitere la date statistice oficiale: menționarea clară a surselor statistice oficiale;
- orice alt document relevant considerat relevant pentru justificarea formală din punct de vedere juridic a îndeplinirii satisfăcătoare a etapei cantitative sau calitative, în conformitate cu dispozițiile Agendei de Reformă și ale anexei la Agenda de Reformă.

Perspective de realizare a pașilor necesari pentru următoarea eliberare de fonduri

- Această secțiune va oferi o evaluare a perspectivelor de îndeplinire a etapelor pentru următoarea eliberare de fonduri, pe baza progreselor înregistrate mai sus.

ANEXA B: MODEL DE DECLARAȚIE DE ASIGURARE

Subsemnatul, [prenume, nume], în calitate de coordonator

Declar că, pentru punerea în aplicare a asistenței financiare din partea Uniunii pentru [Mecanismul de Reformă și Creștere Moldova] în cadrul Mecanismului pentru perioada XX/YY, pe baza propriei mele judecăți și a informațiilor de care dispun, în special a rezultatelor sistemelor naționale de control și audit descrise în Agenda de Reformă:

1. Informațiile prezentate împreună cu cererea de eliberare a fondurilor sunt complete, exacte și fiabile; justificarea corespunzătoare a faptului că etapele calitative și cantitative au fost îndeplinite în mod satisfăcător și că pista de audit care demonstrează realizarea acestor etape este în vigoare.
2. Sistemele de control existente oferă asigurările necesare că finanțarea acordată a fost utilizată în conformitate cu toate normele aplicabile, în special în ceea ce privește prevenirea, detectarea și corectarea fraudei, a corupției, a conflictelor de interese și a iregularităților.
3. Măsurile în vigoare oferă asigurarea necesară că finanțarea acordată nu a condus la o dublă finanțare din partea Mecanismului și a altor programe sau instrumente ale Uniunii, precum și a altor donatori.

Prezenta declarație de asigurare este completată de un rezumat al auditurilor naționale efectuate în legătură cu punctele 1-3 de mai sus, cu o analiză a deficiențelor aferente constatate și a acțiunilor corective întreprinse sau planificate. [În rezumatul însoțitor al auditurilor nu au fost detectate încălcări în ceea ce privește fraudă, corupția sau conflictele de interese.] [În rezumatul însoțitor al auditurilor au fost detectate următoarele încălcări în ceea ce privește fraudă, corupția sau conflictele de interese: (identificați și specificați măsurile de remediere luate)]

Confirm că iregularitățile identificate în cursul rapoartelor finale de audit sau de control pentru punerea în aplicare a Agendei de Reformă au fost corectate și recuperate în mod corespunzător de la destinatarii finali sau sunt în curs de corectare și recuperare. Dacă este necesar, deficiențele sistemului de control evidențiate în rapoartele respective au fost monitorizate în mod adecvat sau sunt în curs de urmărire, în special în ceea ce privește următoarele măsuri de remediere necesare: (dacă este cazul, indicați măsurile de remediere care sunt încă în curs de desfășurare, la data semnării declarației).

În cele din urmă, confirm că nu am cunoștință de nicio problemă de reputație nedivulgată legată de punerea în aplicare a programului.

(Locul și data eliberării)

Semnătura

(nume, prenume, titlu sau funcție)

ANEXA C: RAPORTAREA PRIVIND IREGULARITĂȚILE

Clauza 1 Definiție

În scopul raportării iregularităților, inclusiv a fraudelor, se aplică definițiile prevăzute în anexa D privind protecția intereselor financiare ale Uniunii.

Clauza 2 Raportarea iregularităților

(1) Moldova raportează fără întârziere Comisiei orice iregularitate, inclusiv suspiciuni de fraudă, fraudă, corupție și alte activități ilegale, care au făcut obiectul unei constatări administrative sau judiciare primare și informează Comisia cu privire la evoluția procedurilor administrative și judiciare.

Iregulartate pentru o sumă mai mică de 300 EUR din contribuția UE nu se raportează. Această dispoziție nu se aplică iregularilor care conduc la inițierea unor proceduri administrative sau judiciare la nivel național pentru a stabili prezența fraudei sau a altor infracțiuni.

În raportul respectiv, Moldova furnizează, în toate cazurile, următoarele detalii:

- a) denumirea și numărul programului/acțiunii în cauză;
- b) identitatea persoanelor fizice și juridice implicate sau a oricăror alte entități participante și rolul acestora;
- c) identificarea regiunii sau a zonei în care s-a desfășurat operațiunea, utilizând informațiile corespunzătoare;
- d) dispoziția (dispozițiile) care a (au) fost încălcată (încălcate);
- e) data și sursa primei informații care a condus la suspiciunea că a fost comisă o iregularitate;
- f) natura, scopurile, comportamentele și practicile materiale utilizate pentru comiterea iregularității;
- g) după caz, dacă practica dă naștere unei suspiciuni de fraudă;
- h) modul în care a fost descoperită iregularitatea;
- i) după caz, statele membre și/sau țările terțe implicate;
- j) perioada sau momentul în care a fost comisă iregularitatea;
- k) data la care a fost stabilită constatarea primară administrativă sau judiciară a iregularității;
- l) cuantumul total al cheltuielilor eligibile specificate prin contribuția Uniunii, contribuția Moldovei și contribuția privată;
- m) cheltuielile afectate de iregularitatea specificată de contribuția Uniunii și de contribuția Moldovei;
- n) suma care ar fi fost plătită în mod necuvenit dacă iregularitatea nu ar fi fost identificată în funcție de contribuția Uniunii și de contribuția Moldovei;
- o) natura cheltuielilor neconforme;
- p) suspendarea plăților, după caz, și posibilitatea recuperării;
- q) dacă este cazul, motivele abandonării procedurilor de recuperare;
- r) după caz, numărul complet al cazului OLAF/EPPO.

(2) În cazul în care unele dintre informațiile menționate la alineatul (1), în special informațiile privind practicile utilizate la săvârșirea iregularității și modul în care aceasta a fost descoperită, nu sunt disponibile

sau trebuie rectificate, Moldova furnizează fără întârziere Comisiei informațiile lipsă sau informațiile corecte.

(3) În cazul în care dispozițiile legale naționale relevante prevăd confidențialitatea investigațiilor, comunicarea informațiilor face obiectul autorizării de către tribunalul sau instanța competentă.

Clauza 3 Informații privind sancțiunile

(1) Moldova furnizează fără întârziere Comisiei, cu trimitere la orice raport anterior întocmit în conformitate cu clauza 2, detalii privind inițierea, încheierea sau abandonarea oricăror proceduri de impunere a unor sancțiuni administrative sau penale legate de iregularitățile raportate, precum și privind rezultatul acestor proceduri.

- a. În ceea ce privește iregularitățile pentru care au fost impuse sancțiuni, Moldova indică, de asemenea:
- b. dacă sancțiunile sunt de natură administrativă sau penală;
- c. dacă sancțiunile rezultă dintr-o încălcare a dreptului Uniunii sau a dreptului Republicii Moldova;
- d. dispozițiile în care sunt stabilite sancțiunile;
- e. dacă s-a stabilit existența unei fraude.

(2) La cererea scrisă a Comisiei, Moldova furnizează informații suplimentare cu privire la o iregularitate specifică sau la un grup de iregularități.

Clauza 4 Raportarea electronică prin intermediul Sistemului de gestionare a iregularităților (IMS)

Informațiile menționate la clauzele 2 și 3 se transmit în limba engleză, prin mijloace electronice, utilizând Sistemul de gestionare a iregularităților (IMS) instituit de Comisie în acest scop.

Clauza 5 Utilizarea informațiilor

Comisia poate utiliza orice informație de natură generală sau operațională comunicată de Moldova în temeiul prezentelor dispoziții pentru a efectua analize de risc, utilizând, de asemenea, asistență în domeniul tehnologiei informației, și poate, pe baza informațiilor obținute, să elaboreze rapoarte și să dezvolte sisteme care să servească la identificarea riscurilor într-un mod mai eficace. OLAF, CCE și EPPO pot utiliza informațiile în conformitate cu mandatele lor.

Clauza 6 Utilizarea monedei euro

Moneda utilizată pentru raportarea iregularităților este euro. [Dacă este cazul: Moldova convertește în euro sumele cheltuielilor efectuate în moneda sa națională. Sumele respective se convertesc în euro utilizând cursul de schimb contabil lunar al Comisiei din luna în care au fost înregistrate cheltuielile. Cursul de schimb se publică în format electronic de către Comisie în fiecare lună.

În cazul în care sumele se referă la cheltuieli înregistrate în conturile autorităților din Moldova pe o perioadă mai mare de o lună, se poate utiliza cursul de schimb din luna în care au fost înregistrate ultima dată cheltuielile. În cazul în care cheltuielile nu au fost înregistrate în conturile autorității din Moldova, se utilizează cel mai recent curs de schimb contabil publicat electronic de către Comisie.]

Clauza 7 Protecția datelor cu caracter personal

(1) Moldova și Comisia iau toate măsurile necesare pentru a preveni divulgarea neautorizată sau accesul neautorizat la informațiile menționate la clauzele 2 și 3.

Informațiile menționate la clauzele 2 și 3 nu pot fi trimise altor persoane decât cele din Moldova sau din cadrul instituțiilor, agențiilor, oficiilor și organelor Uniunii ale căror atribuții impun accesul la acestea, cu

excepția cazului în care Moldova care furnizează astfel de informații și-a dat acordul în mod expres în acest sens.

(2) Orice date cu caracter personal incluse în informațiile menționate la clauzele 2 și 3 sunt prelucrate numai în scopul specificat în dispozițiile respective.

Proiect - 26.03.25

ANEXA D: DEFINIȚII SUPLIMENTARE ÎN SCOPUL PROTEJĂRII INTERESELOR FINANCIARE ALE UE

În scopul protejării intereselor financiare ale Uniunii, se aplică următoarele definiții:

„Eroare” înseamnă erori materiale și tehnice neintenționate comise de autoritățile Republicii Moldova sau de un beneficiar al asistenței în cadrul instrumentului.

„Iregularitate” înseamnă orice încălcare a unei dispoziții din normele și contractele aplicabile care rezultă dintr-o acțiune sau dintr-o omisiune a unui operator economic sau a autorităților Republicii Moldova, care are sau ar putea avea ca efect prejudicierea bugetului general al Uniunii prin imputarea unei cheltuieli nejustificate bugetului general.

„operator economic” înseamnă orice persoană fizică sau juridică, inclusiv o entitate publică sau un grup de astfel de persoane, care se oferă să furnizeze produse, să execute lucrări sau să presteze servicii sau să furnizeze bunuri imobile.

„Iregularitate sistemică” înseamnă orice iregularitate care poate fi de natură recurentă, cu o probabilitate ridicată de apariție în tipuri similare de operațiuni, care rezultă dintr-o deficiență gravă în funcționarea eficace a sistemelor de gestiune și control, inclusiv din neîndeplinirea obligației de a stabili proceduri adecvate în conformitate cu normele aplicabile.

„Fraudă privind cheltuielile” înseamnă orice acțiune sau omisiune intenționată referitoare la:

- utilizarea sau prezentarea de declarații sau documente false, incorecte sau incomplete, care au ca efect deturnarea sau reținerea ilicită de fonduri din bugetul general al Uniunii sau din bugetele gestionate de Uniunea Europeană sau în numele acesteia;
- nedivulgarea de informații cu încălcarea unei obligații specifice cu același efect;
- utilizarea necorespunzătoare a acestor fonduri în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate inițial.

„Suspiciune de fraudă” înseamnă o iregularitate care conduce la inițierea unor proceduri administrative sau judiciare la nivel național pentru a stabili prezența unui comportament intenționat, în special a unei fraude, astfel cum se menționează mai sus.

„corupție activă” înseamnă acțiunea intenționată a unei persoane care promite, oferă sau oferă, în mod direct sau printr-un intermediar, un avantaj de orice fel unui funcționar public, pentru sine sau pentru o terță parte, pentru ca aceasta să acționeze sau să se abțină de la a acționa în conformitate cu îndatoririle sale sau în exercitarea funcțiilor sale într-un mod care prejudiciază sau este susceptibil să prejudicieze interesele financiare ale Uniunii.

„corupție pasivă” înseamnă acțiunea intenționată a unui funcționar public care, în mod direct sau printr-un intermediar, solicită sau primește avantaje de orice fel pentru el însuși sau pentru o terță parte sau acceptă o promisiune privind un astfel de avantaj, de a acționa sau de a se abține de la a acționa în conformitate cu îndatoririle sale sau în exercitarea funcțiilor sale într-un mod care prejudiciază sau este susceptibil să prejudicieze interesele financiare ale Uniunii.

„Conflict de interese”, în conformitate cu articolul 61 din Regulamentul financiar, înseamnă că exercitarea imparțială și obiectivă a funcțiilor unei persoane implicate în execuția sprijinului financiar în cadrul Mecanismului este compromisă din motive care implică familia, viața afectivă, afinitățile politice sau naționale, interesul economic sau orice alt interes personal direct sau indirect. Un conflict de interese include situații care pot fi percepute în mod obiectiv ca un conflict de interese.

„constatare primară administrativă sau judiciară” înseamnă o primă evaluare scrisă efectuată de o autoritate competentă, administrativă sau judiciară, care concluzionează, pe baza unor fapte specifice, că a fost comisă o iregularitate. Acest lucru nu aduce atingere posibilității ca această concluzie să trebuiască ulterior să fie revizuită sau retrasă ca urmare a evoluțiilor din cursul procedurii administrative sau judiciare.

Definițiile enumerate în prezentul articol nu se interpretează ca introducând noi tipuri de infracțiuni în Codul penal al Moldovei sau modificări ale acestuia.

**Argumentarea necesității
inițierii negocierilor asupra proiectului Acordului de Facilitate dintre Republica Moldova și
Comisia Europeană privind modalitățile specifice de punere în aplicare a sprijinului acordat de
Uniunea Europeană în cadrul Mecanismului de Reformă și Creștere pentru Republica
Moldova**

A. Descrierea tratatului

Acordul de Facilitate este un tratat interstatual bilateral încheiat între Republica Moldova (în continuare – „Moldova”) și Uniunea Europeană, reprezentată de Comisia Europeană (în continuare – „Comisia”).

Proiectul Acordului este compus din următoarele părți componente:

- A. Preambul
- B. Titlul I – Dispoziții generale
- C. Titlul II – Norme de punere în aplicare
- D. Titlul III – Impozite și eligibilitate
- E. Titlul IV – Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene
- F. Titlul V – Deblocarea fondurilor, recuperarea și executarea
- G. Titlul VI – Transparența, protecția datelor și vizibilitatea
- H. Titlul VII – Monitorizare, raportare și evaluare
- I. Titlul VIII – Dispoziții finale

Anexe:

Anexa A: Model de cerere de debursare a fondurilor

Anexa B: Model de declarație de asigurare

Anexa C: Raportarea privind iregularitățile

Anexa D: Definiții suplimentare în scopul protejării intereselor financiare ale UE.

Acordul stabilește principiile cooperării financiare dintre Comisie și Moldova, în cadrul Mecanismului de Reformă și Creștere, instituit prin Regulamentul (UE) 2025/535 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 martie 2025¹ (denumit în continuare „Mecanismul”).

Obiectivul general al Acordului este de a sprijini implementarea Agendei de Reformă a Republicii Moldova, contribuind la:

- consolidarea statului de drept și a bunei guvernări;
- susținerea tranziției către o economie verde și digitală;
- întărirea rezilienței economice și sociale;
- accelerarea convergenței cu Uniunea Europeană.

Acordul este încheiat pentru o durată de 204 luni (17 ani) de la data intrării în vigoare.

Comisia poate suspenda acordul în cazuri precum: încetarea procesului de aderare, încălcarea condițiilor prealabile, a drepturilor fundamentale, a statului de drept, corupție sau cazuri de forță majoră, fără notificare prealabilă. Reluarea aplicării este posibilă cu aprobarea scrisă a Comisiei, dacă condițiile permit, fără a exclude necesitatea modificării sau denunțării acordului.

Acordul poate fi denunțat de oricare dintre părți, cu un preaviz de 30 de zile, în cazul în care cauzele suspendării nu sunt soluționate în termen de 180 de zile. De asemenea, Comisia poate rezilia Acordul unilateral dacă consideră că scopurile acestuia nu mai pot fi atinse în mod eficient, urmând ca consecințele încetării să fie analizate de la caz la caz.

B. Analiza de impact

1. Informații generale: Mecanismul a fost instituit pentru a sprijini procesul de extindere a Uniunii Europene, prin accelerarea alinierii la acquis-ul comunitar, aprofundarea integrării economice regionale, precum și promovarea convergenței socioeconomice cu Uniunea Europeană.

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:32025R0535>

În conformitate cu articolul 9 din Regulamentul (UE) 2025/535, Republica Moldova prezintă Comisiei Europene o Agendă de Reformă pentru perioada 2025–2027, fundamentată pe principiile și obiectivele-cheie ale reformelor socioeconomice și instituționale stabilite în Acordul de Asociere RM–UE, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate și al Politicii de Extindere. Această agendă oferă un cadru global pentru atingerea obiectivelor generale și specifice prevăzute la articolul 3 din Regulament, definind reformele pe care Republica Moldova trebuie să le întreprindă, precum și domeniile eligibile pentru investiții.

Mecanismul este finanțat din resursele Instrumentului de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională – Europa globală (NDICI–Global Europe), cu o alocare de 270 mln EUR sub formă de sprijin nerambursabil și până la 1,5 mlr EUR sub formă de împrumuturi, care urmează să fie debursate după evaluarea pozitivă a îndeplinirii satisfăcătoare de către Moldova a condițiilor de plată prevăzute în Agenda de Reformă.

Sprijinul nerambursabil acoperă garantarea pentru împrumuturi și sprijinul acordat de UE pentru proiectele aprobate în cadrul Platformei de investiții pentru vecinătate (PIN). Conform Agendei de Reformă, Moldova planifică punerea în aplicare a etapelor calitative și cantitative convenite până cel târziu la 31 decembrie 2027 și prezintă o cerere justificată în mod corespunzător de debursare a fondurilor în ceea ce privește condițiile de plată îndeplinite legate de aceste etape fără întârziere și cel târziu până la 29 februarie 2028.

Finanțarea sprijinului nerambursabil pentru proiectele aprobate în cadrul PIN este pusă în aplicare în cadrul gestiunii indirecte cu entitățile cărora le-a fost încredințată execuția și este furnizată treptat prin contribuții în conformitate cu termenii acordurilor de contribuție încheiate între Comisie și organizațiile financiare partenere care utilizează PIN.

Finanțarea se acordă Republicii Moldova numai după intrarea în vigoare a Acordului de Facilitate și a Acordului de împrumut.

2. Aspectul politic, cultural și social: Acordul va consolida relațiile bilaterale dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, reafirmând angajamentul politic al țării față de procesul de integrare europeană. De asemenea, va contribui la consolidarea relațiilor cu statele membre UE și cu alte state candidate.

Acordul promovează valorile fundamentale ale democrației, statului de drept, drepturilor omului și egalității de gen. Dispozițiile sale sunt în concordanță cu politica externă a Republicii Moldova și nu contravin angajamentelor internaționale asumate de stat.

3. Aspectul economic și de mediu: Acordul are un impact favorabil asupra dezvoltării economice și sociale a Republicii Moldova, contribuind la stimularea unei creșteri incluzive și durabile. Prin implementarea Agendei de Reformă, sunt susținute măsuri de consolidare a rezilienței economice, atragere a investițiilor și modernizare a infrastructurii. Totodată, Acordul promovează alinierea Republicii Moldova la standardele climatice și de mediu ale Uniunii Europene, integrând, obiectivele privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la efectele acestora, reducerea riscurilor de dezastre, protecția mediului și conservarea biodiversității.

4. Aspectul normativ: Prevederile Acordului sunt compatibile cu dispozițiile Constituției Republicii Moldova, Carta Organizației Națiunilor Unite, Acordului de Asociere RM–UE, precum și cu alte tratate internaționale în vigoare și angajamente asumate de Republica Moldova la nivel internațional. Totodată, acestea sunt aliniate la legislația UE. Nu există acte normative interne care necesită a fi modificate sau completate pentru a asigura aplicarea Acordului.

5. Aspectul instituțional și organizatoric: Conform prevederilor Acordului, se instituie un cadru de cooperare între Republica Moldova și Comisia Europeană, prin desemnarea unui Coordonator Național, responsabil de comunicarea directă cu Comisia și de gestionarea punerii în aplicare a Acordului.

De asemenea, în termen de cel mult 6 luni de la intrarea în vigoare a Acordului, va fi instituit Comitetul de Monitorizare al Mecanismului, care va evalua gradul și calitatea implementării reformelor și investițiilor, în vederea atingerii obiectivelor stabilite în Agenda de Reformă.

Moldova va asigura o monitorizare periodică și sistemică, atât la nivel politic, cât și tehnic, și va institui mecanisme de raportare eficiente pentru a informa Comisia cu privire la progresele înregistrate în atingerea rezultatelor planificate.

Republica Moldova va transmite rapoarte semestriale privind îndeplinirea condițiilor de plată prevăzute în Agenda de Reformă. Totodată, va prezenta rapoarte anuale privind progresele generale ale Agendei, inclusiv realizarea obiectivelor generale și specifice ale Mecanismului, în conformitate cu indicatorii stabiliți în Agenda de Reformă, utilizând modelul standard furnizat de Comisie.

6. Aspectul financiar: Prevederile Acordului nu implică costuri suplimentare din partea Guvernului Republicii Moldova pentru realizarea acțiunilor aferente aspectelor normative, instituționale și organizatorice.

7. Aspectul temporar: Durata de valabilitate a Acordului se extinde până la finalizarea tuturor măsurilor finanțate în cadrul Mecanismului, a tuturor acțiunilor necesare pentru protejarea intereselor financiare ale Uniunii Europene, precum și a tuturor obligațiilor financiare ce decurg din punerea în aplicare a Acordului între părți.

Orice modificare a acordului între părți se face în formă scrisă și pot avea loc prin schimb de scrisori între părți. Acestea vor deveni parte integrantă a Acordului și vor intra în vigoare la data la care Moldova notifică în scris Comisia cu privire la finalizarea tuturor procedurilor sale interne necesare pentru intrarea în vigoare a modificării respective.

Acordul poate fi suspendat sau denunțat în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate de către oricare dintre părți sau în situații de forță majoră. În cazul în care cauzele care au condus la suspendarea Acordului nu sunt remediate în termen de maximum 180 de zile, oricare dintre părți are dreptul de a denunța Acordul, cu un preaviz de 30 de zile.

C. Mandatul pentru negocieri

În vederea negocierii proiectului Acordului delegația oficială va fi desemnată și împuternicită în baza decretului Președintelui Republicii Moldova.

Conducătorul delegației oficiale va fi domnul Mija Artur, desemnat să semneze toate actele aferente procesului de negociere. Din delegația oficială a Republicii Moldova vor face parte reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerului Justiției, Ministerului Afacerilor Externe, Biroul pentru Integrare Europeană.

Reieșind din cele menționate mai sus, delegația de negociatori are mandatul de a acționa în limitele acordate pentru a negocia Acordul în condiții avantajoase pentru Republica Moldova. Scopul final al negocierilor este definitivarea proiectului Acordului și semnarea acestuia în termeni rezonabili.

Menționăm că în procesul de negocieri, delegația moldovenească va lua în considerare legislația națională în vigoare în domeniul de referință, inclusiv Constituția Republicii Moldova, Convenția de la Viena cu privire la dreptul tratatelor încheiată la Viena la 23 mai 1969, Legea Nr. 595/1999 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, Hotărârea Guvernului Nr. 442/2015 pentru aprobarea Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, etc.

D. Procedura negocierilor:

Inițiativa semnării Acordului revine ambelor părți implicate.

Negocierile asupra proiectului Acordului se vor desfășura prin runde de negocieri, inclusiv în format online. Delegația oficială de negociatori va fi responsabilă pentru conducerea negocierilor, care vor avea loc în limba engleză.

Conform Regulamentului privind mecanismul de încheiere, aplicare și încetare a tratatelor internaționale, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 442/2015, procesul de negociere a proiectului

Acordului în cauză, precum și toată corespondența cu UE va avea loc direct prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe.

După finalizarea etapei de negocieri, va fi propusă aprobarea semnării Acordului menționat, în conformitate Legea nr.595/1999. Acordul urmează a fi semnat, din partea Republicii Moldova, de către Prim-ministrul, dnul Dorin Recean. Textele autentice ale Acordului vor fi semnate în limba engleză.

Acordul va intra în vigoare la data la care Republica Moldova notifică în scris Comisia cu privire la finalizarea tuturor procedurilor sale interne necesare în vederea intrării în vigoare a prezentului Acord.

Secretar general al Guvernului

/semnat electronic/

Artur MIJA